

Beiarn kommune
8110 MOLDJORD

MØTEINNKALLING

Utvalg: FORMANNSKAPET
Møtested: Møterommet, kommunehuset
Møtedato: 25.11.2015 **Tid:** 09:00

Eventuelt forfall meldes til tlf. 75569000
Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Innkalte:

Funksjon	Navn	Forfall Innkalt for
Leder	Monika Sande	
Medlem	Gudbjørg Navjord	
Nestleder	Håkon Sæther	
Medlem	André Kristoffersen	
Medlem	Linda Tverrånes Moen	

SAKSLISTE

Saksnr.	Arkivsaksnr.
	Tittel

REFERATER

51/15	15/605 GODKJENNING AV PROTOKOLL - FORMANNSKAPET
52/15	15/542 MØTEPLAN 2016 - FORMANNSKAP OG KOMMUNESTYRE
53/15	15/324 SØKNAD OM TILSKUDD SUNNIVA WORMSEN
54/15	12/4 INTERKOMMUNALE SAMARBEIDSORDNINGER - EIERSTRATEGI - 2. GANGS BEHANDLING
55/15	15/330 BUDSJETT 2016 OG ØKONOMIPLAN 2016 - 2019

Beiarn kommune, 19.11.2015

Monika Sande
ordfører

REFERERES FRA DOKUMENTJOURNAL

Dato: 01.01.2015-19.11.2015 Utvalg: FSK Formannskapet

Saksnr Løpenr	Regdato Navn Innhold	Avd/Sek/Sakb	Arkivkode
14/570-26 5563/15	02.11.2015 Skatteetaten EIENDOMSSKATTEGRUNNLAG FOR FORSÅ OG SUNDSFJORD - KOPI AV BREV TIL ADV. LUND & CO	SAD/RAD/OPN	232
14/570-27 5700/15	06.11.2015 Lund & CO VEDR. ENDRINGSVEDTAK FORSÅGA OG SUNDSFJORD.	SAD/OKO/SS	232
12/8-77 5742/15	10.11.2015 Fylkesmannen i Nordland PLANLEGGING AV SAMLINGER FOR KOMMUNESTYRENE I FYLKET	ORD//MS	080
15/393-4 5853/15	13.11.2015 Bodø kommune BODØ KOMMUNES PRIORITERINGER TIL REGIONAL TRANSPORTPLAN	TEK//FM	N10
12/424-19 5957/15	19.11.2015 Bodø kommune v/Kjetil Christensen, arealplanlegger REFERAT FRA MØTE I DEN UTVIDETE STYRINGSGRUPPEN FOR FYLKESVEIPROSJEKTET DEN 13.11.15	TEK//FM	N10
12/293-34 5964/15	19.11.2015 Bodø kommune INTERKOMMUNALT PROSJEKT - KOMMUNAL BEREDSKAPSPLIKT I SALTEN.	SAD/RAD/OPN	X20

GODKJENNING AV PROTOKOLL - FORMANNSKAPET

Saksbehandler: Karin Nordland
Arkivsaksnr.: 15/605

Arkiv: 033

Saksnr.: Utvalg
51/15 Formannskapet

Møtedato
25.11.2015

MØTEPLAN 2016 - FORMANNSKAP OG KOMMUNESTYRE

Saksbehandler: Karin Nordland Arkiv: 030
Arkivsaksnr.: 15/542

Saksnr.: Utvalg Møtedato
52/15 Formannskapet 25.11.2015

Rådmannens innstilling:

Formannskap:	Kommunestyre:
3. februar	17. februar
16. mars	13. april – Årsmelding
1. juni	22. juni
7. september	21. september
12. oktober	26. oktober
16. november	14. desember
30. november	

Saksutredning:

I tillegg til Salten Regionråd sin møteplan som følger vedlagt, er følgende datoer bestemt:
Nordlandskonferansen 2016 12 – 14. januar.
Fylkesmannens kommunemøte 2 og 3 mars.
KS Fylkesmøte 30 og 31 mars.
Lvk sitt regionmøte for Nordland er ikke fastsatt.

Vedlegg: Møteplan Salten Regionråd

Regionrådet:

Følgende møteplan foreslås for år 2016:

Organ Ukedag Dato Sted

AU fredag 5. februar

SR torsdag/fredag 18. og 19. feb. Saltdal

AU fredag 15. april

AU fredag 20. mai

SR torsdag/fredag 2. og 3. juni Hamarøy

AU fredag 9. september

SR torsdag/fredag 22. og 23. sept. Gildeskål

AU fredag 7. oktober

AU fredag 11. november

SR torsdag/fredag 24. og 25. nov. Bodø

**SØKNAD OM TILSKUDD
SUNNIVA WORMSEN**

Saksbehandler: Bjørnar Brændmo
Sunniva
Arkivsaksnr.: 15/324

Arkiv: NAVN Wormsen

Saksnr.: Utvalg
53/15 Formannskapet

Møtedato
25.11.2015

Rådmannens innstilling:

Sunniva Wormsen innvilges et tilskudd på kr. 50.000. Tilskuddet benyttes til oppstart av egen bedrift med produksjon av musikkinstrumenter i tre og andre treprodukter.

Beløpet belastes næringsfondet, kto. 4722 325 1740, og kan utbetales umiddelbart.

Saksutredning/Bakgrunn:

Sunniva Wormsen flyttet i sommer hjem til Beiarn med planer om å etablere egen bedrift/enkeltmannsforetak. Hun er utdannet instrumentmaker og planlegger produksjon av utvalgte instrumenter i tre, samt andre treprodukter.

På sikt ønsker hun også å satse på matproduksjon og turisme, samt delta i farens gartnerivirksomhet.

Hun er innvilget ideavklaringsstøtte fra Innovasjon Norge på kr. 136.000. Det kommunale tilskuddet er lagt til grunn for fullfinansiering av prosjektet.

Gården på Strand har lange tradisjoner innenfor trehåndverk og hun skal bruke bestefarens gamle verksted som produksjonslokale. Lokalet trenger betydelig oppgradering og nytt tilpasset maskinelt utstyr må anskaffes. Denne kostnaden ligger inne i prosjektet. Prosjektet har en total kostnadsramme på kr. 351.800.

Sunniva Wormsen skal i all hovedsak bruke trevirke fra egen skog i produksjonen og har allerede forberedt materialer til tørking og videre bearbeiding.

Vurdering:

Alle kommuner har i sine strategier, enten det gjelder rekruttering, næringsetablering eller annen tilflytting, som mål å nå gruppen unge damer. I så måte er Sunniva Wormsen den perfekte etablerer i en kommune.

I hennes søknad til Beiarn kommune søker hun om kr. 20.000, men gjennom søknadsprosessen i Innovasjon Norge ble prosjektet tilpasset og endret noe, slik at behovet for kommunal medfinansiering reelt er på kr. 50.000. Dette er kommunisert til oss gjennom møter og samtaler i prosjektbearbeidelsen.

I tillegg til den konkrete etableringen med produksjon av musikkinstrumenter har hun mange ideer om andre ting som vil være positivt, ikke bare for egen næring, men også for hele kommunen.

Som instrumentmaker, med hovedvekt på blåseinstrumenter i tre, skal hun så lang vi har fått informasjon om, være den eneste nord for Trondheim.

Prosjektet er grundig fundamentert og basert på bevisst nøkternhet. Hun har gode markedskontakter i musikkmiljøet og er selv utøvende musiker på fløyte. Et spennende prosjekt i en spesiell nisje og hun har som mål å ha en lønnsom drift i løpet av to år.

Sunniva Wormsen deltar også på Start Opp Salten, felles gründeropplæring i regi av alle Saltenkommunene.

Vedlegg:

Søknad fra Sunniva Wormsen

INTERKOMMUNALE SAMARBEIDSORDNINGER - EIERSTRATEGI - 2. GANGS BEHANDLING

Saksbehandler: Ole Petter Nybakk
Arkivsaksnr.: 12/4

Arkiv: 020

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
55/14	Kommunestyret	29.10.2014
30/15	Kommunestyret	23.06.2015
54/15	Formannskapet	25.11.2015

Rådmannens innstilling:

Beiarn kommunestyre vedtar interkommunale eierstrategier med de endringer som er foreslått av Salten Regionrådet i juni 2015.

Bakgrunn/Saksutredning:

Sammendrag:

Salten Regionråd har arbeidet med felles eierstrategier for de selskaper og samarbeider saltenkommunene har sammen. Arbeidet har pågått i mer enn tre år og må betegnes som krevende.

Arbeidet er forankret i alle kommunene. Kommunestyret behandlet utkast til grunnleggende prinsipper for alle samarbeidene i oktober 2014, men det er nå nødvendig med ny behandling for å få til likelydende vedtak.

Rådmannsutvalget i Salten har på vegne av regionrådet hatt ansvar for arbeidet som har ledet frem til vedlagte dokument. Advokat Vibeke Resch-Knudsen har bistått for å utarbeide utkastet.

Dokumentet ble behandlet i Regionrådets møte av 5. juni 2014 og ble deretter oversendt de enkelte kommuner i Salten for behandling. I oktober 2014 behandlet kommunestyret i Beiarn saken og vedtok en rekke endringer i forhold til forslaget fra regionrådet.

Regionrådets oppsummering viste da at flere kommuner hadde ønske om endringer i strategien. Dette medførte at Regionrådet ikke kunne gjøre endelig vedtak i saken. Ønsket om endringer i strategien var i hovedsak knyttet til spørsmålet om antall deltakere i representantskapet, eventuelt samarbeide etter § 27 i fremtiden og hvilke prinsipp som skal legges til grunn for finansiering av de interkommunale selskapene.

Arbeidsutvalget i Regionrådet fattet 17 april 2015 et vedtak om å «nedsette et politisk forhandlingsutvalg bestående av ordførerne i Bodø, Fauske, Meløy og Sørfold kommuner. Forhandlingsutvalget gis mandag til å utarbeide et endringsforslag basert på de vedtak som er gjort i kommunene. Leder av rådmannsgruppa er sekretær for utvalget».

Arbeidsutvalget gjennomførte sitt arbeid i mai måned 2015 og kunne til Regionrådets møte 4. og 5. juni legge frem et samordnet forslag til endringer.

I Regionrådets møte i juni 2015 ble det i sak 21/15 fattet et enstemmig vedtak hvor Regionrådet sluttet seg til de endringer som forhandlingsutvalget var kommet med. Saken ble deretter besluttet oversendt kommunene for behandling. Etter behandling i kommunene må saken returneres Regionrådet for oppsummerende behandling.

Saksbehandlers vurdering:

Det vises til sak med rådmannens kommentarer til de enkelte punkter i strategien.

I de påfølgende punkter er endring markert med understrekning. Når saken behandles må man ta utgangspunkt i lokal sak med rådmannens forslag til vedtak og kommunestyrets endelige vedtak.

Rådmannen beklager at det har tatt tid før at saken blir forelagt kommunestyret til ny behandling, og har forståelse for noen områder oppfattes som noe komplekse. Samtidig har dette vært en langvarig prosess som nå må endes med et vedtak i kommunestyrene. Rådmannen anbefaler at kommunestyret slutter seg til de endringer som nå fremlegges.

Ettersom saken har tatt noe tid vil rådmannen kort repetere sakshistorikken:

Saken startet ved at representantskapet i IRIS beslutter utarbeidelse av eierstrategier for selskapet.

Etter en oppstart i arbeidet blir det bestemt at arbeidet skulle overtas av Regionrådet og at rådmenn i de 9 kommunene får ansvaret for saksutredningen

Regionrådet fatter i 2012 en beslutning om å opprette et prosjekt for utarbeidelse av en eierstrategi for de interkommunale selskapene. Prosjektets del I skal kartlegge og vurdere de ulike samarbeidene.

Gjennom en anbudskonkurranse ble advokat Vibeke Resch-Knudsen engasjert i 2013 til å kartlegge og anbefale videre tiltak mht de interkommunale selskap og samarbeider

I 2013 fremlegger advokat Vibeke Resch-Knudsen konklusjonene fra del I av rapporten. I Regionrådets behandling vedtas det å fortsette med del II av arbeidet med den hensikt i å rydde opp i uklarheter mht organisasjonsform, finansiering mv i samarbeidene.

Som del av dette utarbeides det et forslag til en eierstrategi som skal være felles for de 9 kommunene og omfatte alle selskap og samarbeid i regionen.

I forslaget til eierstrategier ligger det 13 viktige prinsipielle forhold som alle kommunestyrene må fatte vedtak på før den felles eierstrategien kan implementeres i fellesskapet.

Forslaget til eierstrategi samt et drøftingsnotat ble behandlet i Regionrådet i juni 2014 og ble deretter oversendt kommunene for behandling.

Etter behandling i kommunene ble det klart at kommunene hadde fattet ulike vedtak mht de grunnleggende forhold i eierstrategien.

Regionrådet har gjennom et politisk forhandlingsutvalg kommet frem til et felles forslag som Regionrådet ber kommunene vedta.

1. **Prinsipper for styring av samarbeid;** prinsippene åpenhet, forutsigbarhet, effektivitet og tjenesteproduksjon i et langsiktig perspektiv legges til grunn for styring av samarbeidene/selskapene i Salten. Ingen endringer fra kommunestyrets opprinnelige vedtak
2. **Finansieringsmodell;** I opprinnelig vedtak fra kommunestyret ønsket kommunestyret en finansieringsmodell basert på fordeling av kostnader pr innbygger. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Målsettingen med dette prinsippet må være forutsigbarhet, samt det å finne en mest mulig rettferdig finansieringsmodell som alle kommunene kan være med på.
Følgende legges til grunn i valg av finansieringsmodell:
 - grunnfinansiering
 - innbyggertall
 - nytteverdiValg av finansieringsmodell kan gis tilbakevirkende kraft.
3. **Vedtekter og selskapsavtaler;** Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Innholdet i vedtekter og selskapsavtaler reguleres gjennom norsk lov. Dette legges til grunn i de tilfeller hvor det skal gjøres endringer i vedtekter eller selskapsavtaler.
Følgende ordlyd
“Dersom selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene gjelder følgende ordning: Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativene blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyre dobbeltstemme i denne ordningen”
4. **Informasjon;** på kommunenes hjemmesider skal det være lenker til de interkommunale virksomhetenes hjemmesider. Offentlige rapporter, meldinger og andre dokumenter skal være tilgjengelig der. Ingen endring
5. **Antall deltakere i representantskapet;** kommunestyret vedtok at dagens ordning skulle videreføres. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Til selskapenes representantskap velges det 2 representanter, 1 fra posisjon og 1 fra opposisjon fra hver kommune med tilstrekkelig antall varamedlemmer i rekke.
Ordfører avgir stemme på vegne av kommunen.

6. **Kontaktpersoner i kommunene;** for IKS'ene er det rådmannen som er kontaktperson, mens for øvrige samarbeid oppnevnes det kontaktpersoner innenfor det faglige virkeområde i kommunen til vedkommende. Ingen endring
7. **Honorar styremedlemmer;** retningslinjer (beskrevet i felles strategi for samarbeid og eierstyring side 11) for honorar for styremedlemmer ligger til grunn for styreverv i IKS'ene. Ingen endring
8. **Eierstrategi for hvert enkelt selskap;** kommunene forutsetter at alle selskapene selv utarbeider en konkret eierstrategi som behandles i styrende organer og forankres i eierorganet. Det forutsettes at forslagene til eierstrategi oversendes kommunene individuelt for uttalelse. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om at punktet tas ut av eierstrategiene.
9. **Samarbeide etter kommunelovens § 27;** samarbeid etter Kommunelovens § 27 i fremtiden brukes ikke mellom kommunene i Salten. Det anbefales at de ulike samarbeidene (§ 27) pålegges å gjennomgå sin egen virksomhet med bakgrunn i den fremlagte rapport og komme tilbake til Regionrådet med en anbefaling for sin egen fremtidige organisering. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Samarbeid etter kml. § 27 skal i fremtiden ikke brukes mellom kommunene i Salten.
10. **Forholdet mellom IRIS Salten og Regionrådet;** vedtektene for IRIS endres slik at utviklingsoppgaver i fremtiden tilligger Regionrådet. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: at punktet tas ut av eierstrategiene.
11. **IRIS-fondet;** representantskapet i IRIS gjennomgår fondets retningslinjer med bakgrunn i den rapport som er fremlagt regionrådet. Representantskapet anmodes om å vurdere fondets retningslinjer og organisering av fondet. Ingen endring
12. **Regionrådets rolle;** til tross for at det kan være spørsmål omkring det helt formelle rundt Regionrådets rolle, er det rådmannens vurdering at kommunen ønsker regionrådet som en funksjonell arena for en bredere regional politisk debatt. Rådmannen anbefaler også at regionrådet er den foretrukne arena for felles utviklingsoppgaver for Salten. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: at punktet tas ut av eierstrategiene.
13. **Nordlandsmuseet m.fl (forholdet til stiftelser);** intet forslag til vedtak. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Tas ut av eierstrategiene da stiftelser eier seg selv.

Vedlegg:

Forslag til felles strategi utarbeidet av adv. Vibeke R-Knudsen
Lokal behandling av utkast til felles strategi
Regionrådets sak juni 2015, med vedtak.

SALTEN REGIONRÅD

FELLES STRATEGI FOR SAMARBEID OG EIERSTYRING

FOR KOMMUNENE: BODØ, FAUSKE, MELØY, SALDAL, STEIGEN, GILDESKÅL,
SØRFOLD, HAMARØY OG BEIARN

Utkast 1

16.05.2014

ÅPENT, FORUTSIGBART, EFFEKTIVT OG LANGSIKTIG

Salten kommunene legger denne strategien til grunn ved styring av samarbeid og selskaper i Salten. Denne strategien er en del av kommunenes egne eierskapsmeldinger og retter seg mot kommunestyrene, eierrepresentantene og styrene. Eierstrategien er utarbeidet med tanke på å øke det politiske engasjement, legge felles føringer og sikre nødvendig handlingsrom for styring av de interkommunale selskapene og samarbeidene i Salten. Eierstrategien skal forelegges nye eierrepresentanter i selskapenes eierorgan samt styremedlemmer før de blir forespurt om å ta verv.

INTERKOMMUNALE SAMARBEID I SALTEN	2
SAMARBEIDENE I SALTEN	2
DEMOKRATISK LEGITIMITET	2
FELLES SAMARBEIDS- OG EIERSTRATEGI	2
PRINISPPER FOR SAMARBEIDENE I SALTEN	2
RUTINER I LIVSSYKLUSEN TIL SAMARBEID OG SELSKAPER	3
POLITISK SAKSBEHANDLING I FORKANT AV UTSKILLELSE	4
VALG AV ORGANISASjonsFORM	4
VALG AV FINANSIERINGSMODELL	4
BUDSJETTRUTINER	4
JURIDISKE RAMMER; VEDTEKTER OG SELSKAPSAVTALER	5
INFORMASJON OM SELSKAPER OG SAMARBEID	5
SELSKAPSSTYRING	6
FOLKEVALGT OG EIERROLLEN	6
OBLIGATORISK OPPLÆRING AV FOLKEVALGTE	7
ROLLEAVKLARING I SELSKAPSSTYRING	7
EIERSTRATEGI FOR HVERT ENKELT SELSKAP	8
MØTER OG MYNDIGHET	9
STYRET	10
STYRERS ANSVAR	11
EVALUERING, REVISJON OG KONTROLL	13
VEDLEGG TIL EIERSTRATEGIEN	15
VEDLEGG 1: JURIDISKE RAMMER FOR EIERSTRYRING	15
VEDLEGG 2: FORSLAG TIL RUTINER VED ETABLERING AV NYE SAMARBEID	21
VEDLEGG 3: FORSLAG TIL FINANSIERINGSMODELLER	23
VEDLEGG 4: FORSLAG TIL BUDSJETTRUTINER	24
VEDLEGG 5: UTKAST TIL TEMA FOR EIERSTRATEGIER I ENKELTSELSKAPER	25
VEDLEGG 6: UTKAST TIL RETNINGSLINJER FOR VALGKOMITÉ	29

INTERKOMMUNALE SAMARBEID I SALTEN

SAMARBEIDENE I SALTEN

Kommunene i Salten samarbeider på en rekke tjenesteområder og samarbeidene er ulikt organisert.

Noen av samarbeidene utfører lovpålagte tjenester for kommunene, mens andre yter tjenester som kun er et tilbud til innbyggerne. Kommunene deltar også i selskaper som tjener penger på sine tjenester og som kommer innbyggerne til gode gjennom utdeling av utbytte til kommunene som eiere.

Felles for alle må være at de identifiseres med kommunene i Salten hva gjelder verdier og holdninger.

DEMOKRATISK LEGITIMITET

For kommunene i Salten er samarbeidene våre forankret i et mål om å sikre best mulig kvalitet for innbyggerne i regionen. Vi er bevisst på at vi sammen må forvalte fellesskapets ressurser på en måte som samsvarer med befolkningens oppfattelse av rett og galt. Dette handler om demokratisk legitimitet.

Vi er opptatt av at samarbeidene og selskapene vi deltar i har en kultur som samsvarer med Saltenkommunens mål og verdier. Både kommunene og samarbeidene våre bør derfor jevnlig og åpent diskutere etiske dilemmaer som oppstår når andre ivaretar kommunens oppgaver for innbyggerne.

Dette vil bidra til økt åpenhet i forhold til alle interessenter, og det bidrar til et mer effektivt og aktivt eierskap som sikrer demokratisk legitimitet.

FELLES SAMARBEIDS- OG EIERSTRATEGI

En felles strategi for styring av samarbeid og selskaper handler om forutsigbarhet. Både kommunen når de samarbeider om utførelsen av en tjeneste til innbyggerne, men også som eiere, kommunens representanter i selskapenes eierorgan og virksomhetene selv må ha mulighet til å innrette seg på slik måte at vedtatte prinsipper og gitte styringssignaler kan legges til grunn i en mer langsiktig strategi.

Dette er bare mulig når kommunene er tydelige på hva de vil med samarbeidene og selskapene.

Saltenkommunene vil fokusere på at samarbeidene skal gi en merverdi for innbyggerne i kommunene gjennom å utfordre samarbeidene og selskapene til å foreta jevnlig bruk/kundeundersøkelser.

PRINISPPER FOR SAMARBEIDENE I SALTEN

Det er særlig fire prinsipper som bør være styrende for samarbeidene i Salten:

Det skal praktiseres **åpenhet**, kommunene skal som eier være **forutsigbare** og det skal jobbes for størst mulig grad av **effektivitet** i tjenesteproduksjonen i et **langsiktig** perspektiv.

ÅPENHET

Åpenhet som en verdi knytter seg til eierne og selskapets linje i forhold til innbyggere, media, ansatte og omverden for øvrig og praktiseringen av offentlighetsloven.

For kommunen som eier, innebærer dette å sikre en åpen debatt om og forvaltning av forhold som gjelder samarbeidene og selskapene hvor etterprøvbarhet, likebehandling og transparens er sentralt.

Selskapet skal legge vekt på likebehandling av eierne ved at alle får samme informasjon.

For selskaper omfattet av offentlighetsloven innebærer det at rutiner for mulig innsyn skal tilrettelegges. Selskaper som har sin hovedvirksomhet innenfor forretning og som opererer i et marked, er ikke omfattet av offentlighetsloven. Så langt som mulig skal selskapene og forvaltningen av disse, praktisere åpenhet med mindre det gjelder konkurransemessige eller personalmessige spørsmål.

FORUTSIGBARHET

Kommuner skal være forutsigbare i sin eierstyring. Gjennom denne felles eierstrategien, eierstrategiene for enkeltselskaper og kommunenes eiermeldinger ønsker kommunene i Salten å være forutsigbare i sin styring av samarbeid og selskaper overfor samarbeidene selv, men også for innbyggerne i Salten.

EFFEKTIVT

Samarbeidene skal gi en merverdi for kommunene gjennom tjenester av god kvalitet til innbyggerne for lavest mulig pris. For kommunenes støttefunksjoner kan faglig samarbeid gjøre tjenesten bedre for kommunene.

Samarbeid skal evalueres av kommunene med jevne mellomrom for å vurdere om de oppnår den effektivitet som eierne og brukerne/kundene ønsker.

LANGSIKTIGHET

Selskapene forvalter offentlige ressurser og er fristilt den kommunale forvaltningen. De økonomiske og tjenestemessige valgene selskapene tar på vegne av sine eiere, skal ha langsiktighet som bærebjelke. Dette innebærer at den langsiktige formålsoppnåelse skal prioriteres fremfor kortsiktig avkastning og ressursforvaltning.

RUTINER I LIVSSYKLUSEN TIL SAMARBEID OG SELSKAPER

Når kommuner skal samarbeide bør alle alternativer vurderes før det konkluderes med organisasjonsform og ev. finansieringsmodell for det konkrete samarbeidet. Det kan også tenkes at noen samarbeidsområder har synergieffekter som tilsier at de bør organiseres sammen.

Likeledes er det viktig å evaluere valgte organisasjonsform og finansieringsmodell etter en viss tid, slik at det er mulig å justere noe som ikke fungerer etter forventningene. Evalueringen bør være både fra et eier-, bestiller- og utførerperspektiv.

POLITISK SAKSBEHANDLING I FORKANT AV UTSKILLELSE

Administrasjonen skal gi politikerne en balansert saksutredning ved en eventuell utskilling av en virksomhet i et interkommunalt samarbeid.

Ved selskapsetablering er det viktig å skille mellom kommunens rolle som eier, myndighetsutøver og arbeidsgiver, da dette har betydning for eierstyringen.

Se vedlegg 2: Forslag til rutiner ved etablering av nye samarbeid.

VALG AV ORGANISASJONSFORM

Ved valg av organisasjonsform bør det foretas en politisk, juridisk og økonomisk avveining av organisasjonsformen opp mot formålet med samarbeidet.

Offentlig støtte og anskaffelsesregelverket kan sette grenser for hvordan kommuner organiserer sin virksomhet. Dette må avklares før etablering.

Stiftelser har ingen eiere, og er ingen egnet organisasjonsform for kommunal virksomhet.

VALG AV FINANSIERINGSMODELL

Ved vurdering av finansieringsmodell for interkommunale samarbeid skal det tas utgangspunkt i følgende hovedlinjer:

- a) Kostnader fordelt etter innbyggertall.
- b) Kostnader fordelt etter innbyggertall, men fordelt på intervaller med synkende beløp ut fra økende innbyggertall.
 - *Differensiering av pris avhengig av innbyggertall, innehar en fordeling av grunnkostnadene på deltakerkommunene.*
- c) Likt grunnbeløp for alle deltakerkommuner.
- d) Differensiert grunnbeløp for deltakerkommuner.
 - *Grunnbeløpet må ta høyde for kriterier i rammetilskuddet som slår svært ulikt ut for de enkelte kommunene.*
- e) Etter uttak av tjenester.
 - *Uttak av tjenester betales til fulle av den enkelte kommune, inkludert overheadkostnader.*

Se vedlegg 3: Ulike modeller for finansiering av samarbeid.

BUDSJETTRUTINER

Det er viktig med forutsigbarhet og god dialog mellom samarbeidene og deltakerkommunene ved innarbeiding av samarbeidenes budsjett i kommunenes egne budsjetter.

Det er derfor utarbeidet rutiner for dialog mellom Regionrådet, rådmannsutvalget og samarbeidene.

Dersom det er behov for det, kan rådmannsutvalget også gjennomføre en samlet budsjettkonferanse for de interkommunale samarbeidene hvor tema er budsjettene i kommunene og i samarbeidene. Dette må da gjennomføres etter at rådmennenes budsjettforutsetninger er vedtatt i Regionrådet.

Se vedlegg 4: Forslag til budsjettrutiner

JURIDISKE RAMMER; VEDTEKTER OG SELSKAPSAVTALER

Kommuneloven har regler om hva vedtekter for interkommunale samarbeid etter kommuneloven må inneholde. Likeledes regulerer IKS-loven, aksjeloven og samvirkeloven hva selskapsavtaler og vedtekter må inneholde.

For samarbeid og selskaper etablert av Saltenkommunene skal vedtektene og selskapsavtalene holde seg så langt inntil minimum som det følger av den aktuelle lov.

Selskapsavtaler og vedtekter skal likevel uformes slik at det gis rom for en strategisk utvikling av samarbeidet, uten å måtte endre dokumentet. Om et selskap skal kunne operere i et marked, må konkurransevilkårene fremkomme.

ENDRINGER I DE JURIDISKE RAMMENE

Endring av minimumsinnhold i vedtekter for samarbeid etter kommuneloven og interkommunale selskaper etter IKS-loven, krever likelydende vedtak i alle kommunestyre i de deltakende kommunene.¹ Dette kan ikke delegeres til andre.

Endring i vedtekter for selskaper kan gjøres av selskapets eierorgan.

Dersom selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene, gjelder følgende ordning:

Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativene blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyre dobbeltstemme i denne ordningen.

Endring av eierstrategier for enkelt-selskaper foretas av selskapets eierorgan.

INFORMASJON OM SELSKAPER OG SAMARBEID

På kommunenes hjemmesider skal det være lenker til de interkommunale virksomhetenes hjemmesider. Offentlige rapporter, meldinger og andre dokumenter skal være tilgjengelig der.

¹ Se kml. §§ 27 og 28-1 e) og IKS-loven § 4.

SELSKAPSSTYRING

FOLKEVALGT OG EIERROLLEN

Kommunalt eide selskaper utfører viktige samfunnsmessige tjenester og forvalter betydelig kapital og infrastruktur. Det er viktig at folkevalgte er bevisst sin rolle som eier, for det er gjennom eierstyringen kommuner har mulighet til å påvirke selskapers rammer og handlingsrom.

Som folkevalgt utøver du politikk. Det handler om fordeling av goder og byrder for innbyggerne i din kommune. Det innebærer at mål blir satt, prioriteringer ordnet, verdier fordelt og virkemidler valgt og anvendt.

"I folkets tjeneste", er for meg en parole med mening. Den uttrykker at jeg i folkevalgtrollen står til tjeneste for, og er i løpende dialog med, de mennesker som har valgt meg. Dette er en toveis-kommunikasjon: på de ene siden forteller jeg om de saker som er til behandling i folkevalgte organer, for derigjennom å få innspill fra de som har meninger om, og berøres av, beslutningene. Men vel så viktig er å få innspill om de saker som ikke står på dagsorden, og som burde vært reist. I ombudsrollen får jeg mange slike henvendelser, og jeg står til disposisjon.»

Ivar Johansen, bystyremedlem i Oslo

Selskaper eid av kommuner er indirekte politisk styrt. Det vil si at kommunene eier gjennom deltakelse i selskapets eierorgan. Folkevalgte skal derfor ikke utøve ombudsrollen i forhold til kommunale oppgaver som er skilt ut i egne selskaper.

Rent juridisk, utøves eierstyring kun ved deltakelse i møter i selskaper eierorgan; generalforsamlinger for aksjeselskap, representantskap for interkommunale selskaper (IKS) eller årsmøter for samvirkeforetak.

IKS-loven § 7, 1. ledd:

Deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet.

Ot.prp. 53 (1997-1998):

Første ledd første punktum fastslår at deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Bestemmelsen innebærer at deltakerkommunene på grunnlag av deltakerforholdet ikke kan utøve noen myndighet i selskapet på annen måte enn gjennom sine representanter i representantskapsmøter.

Kommunens eierstyring bør derfor skje i politiske fora og utøves på grunnlag av skriftlige retningslinjer og fastsatte rammer som er vedtatt av de folkevalgte.

Den enkelte folkevalgte må utenom dette forholde seg til flertallsvedtak, fordi det i eierstyringen er kommunestyret som organ som utøver ansvarlig myndighet og fatter vedtak, ikke det enkelte medlem.²

Foruten noen forhold som etter IKS-loven må vedtas i kommunestyret, kan eierstyringen delegerer til formannskapet.³ Det forutsettes uansett at kunnskap om eierstyring blir gitt til alle medlemmene i kommunestyrene i Salten.

Det vil si at utenom i møter i disse eierarenaene, utøver ikke folkevalgte eierrollen.

OBLIGATORISK OPPLÆRING AV FOLKEVALGTE

Alt. 1 (felles):

Det skal gjennomføre felles folkeopplæring innenfor eierskap og selskapsstyring i første del av valgperioden. I tillegg skal hver enkelt kommune sette temaet på dagsorden på en folkevalgdag i løpet av valgperioden.

Alt 2 (hver kommune):

Kommunene skal gjennomføre folkevalgotopplæring innenfor eierskap og selskapsstyring i første del av valgperioden.

ROLLEAVKLARING I SELSKAPSSTYRING

I eierstyringen er det viktig å skille mellom roller, oppgaver og ansvar. Det er viktig å ha klart for seg hvordan eierstyring utøves gjennom felles forståelse av begrepene:

Er dette noe kommunene kan bli enige om?

Folkevalgte i eierrollen	Den enkelte folkevalgte eller partigrupper har ingen direkte instruksjonslinje til selskapet eller representanter i det utøvende eierorganet. Saker som ønskes tatt opp, skal meldes som sak i kommunestyret på ordinær måte, etter en ev. forutgående diskusjon med kommunens eget eierorgan.
Kommunestyret	I enkeltsaker av prinsipiell eller av stor betydning, kan kommunestyret som kollegium og/eller formannskap instruere sin(e) representant(er) i eierorganet. Dette kan skje ved at representanten melder inn en sak til kommunens eget eierorgan i forkant av formannskaps-/kommunestyremøte eller at kommunens eget eierorgan melder saken inn etter forutgående samtale med representanten(e).
Kommunens administrasjon	Rådmannen og hennes/hans stab har ikke noen formell rolle i eierstyringen utenom rådmannens generelle ansvar for å påse

¹ Se kml. § 6.

³ Se IKS-loven § 4.

at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt. Det vil være naturlig å knytte rådmannen opp til kommunens eget eierorgan, men dette beslutter den enkelte kommune i sin eiermelding.

Kommunens eget eierorgan	Kommunen kan selv etablere et utvalg, sekretariat eller utpeke én person som ivaretar kommunens samlede eierportefølje. Organet kan operere som sekretær for kommunestyret/formannskap i eierspørsmål, eller kan delegeres myndighet til å behandle kommunens eierspørsmål på vegne av kommunestyret. ⁴
Utøvende eierorgan	All eierstyring skjer gjennom eierorganet (representantskap, generalforsamling eller årsmøte). De valgte representantene skal ivareta egen kommunes interesser gjennom aktiv deltakelse i selskapenes eierorgan. Eierorganet har som formål å sikre at eiers overordnede interesser blir ivaretatt i selskapet, formulere klare mål for selskapet og velge det rette styret.
Styret	Styre er ansvarlig for realisering av eiers mål og skal ivareta selskapets interesse. Styret representerer ikke enkelteierne, men selskapet. Styremedlemmene velges av det utøvende eierorgan, og det er ev. disse som har instruksjonsrett overfor styret og myndighet til å bytte ut styremedlemmer. Styrevervet er personlig og når særlige forhold foreligger kan styremedlemmer trekke seg fra vervet.

EIERSTRATEGI FOR HVERT ENKELT SELSKAP

Saltenkommunene skal sammen utforme en eierstrategi for hvert selskap de deltar i. Denne vil, sammen med selskapsavtalen eller vedtektene, være kommunenes styringsdokument i forhold til dette selskapet.

Formålet med eierstrategien er tredelt: Den gir eierne et godt verktøy til å styre selskapet, sikrer at selskapets formål etterleves og gir selskapet forutsigbare rammer for drift og utvikling.

Eierstrategien vil danne grunnlaget for selskapets strategi og synliggjør bakgrunnen for hvorfor kommunene eier selskapet.

Se vedlegg 5: Utkast til temaer for en eierstrategi.

⁴ Det er noen saker etter IKS-loven som kommunestyret ikke kan delegere til andre organ.

MØTER OG MYNDIGHET

MØTER I REPRESENTANTSKAP OG GENERALFORSAMLING

Møtene i de interkommunale selskapenes eierorganer skal gjennomføres på en måte som gir rom for reell dialog mellom selskapets representanter og eierne. Styret skal i forkant påse at flest mulig kan delta og tilrettelegge for at det blir en effektiv møteplass mellom eierne og styret.

Innkalling med sakliste skal sendes representantene og den postadressen kommunene har formidlet som mottaker. Dette skal skje minimum 4 uker før møtet. Utførlige saksdokumenter skal sendes senest 1 uke før møtet.

I aksjeselskap og samvirkeforetak må fullmakter være ordnet før møte. Det er ikke mulig å operere med fullmakt i IKS. Om et representantskapsmedlem i et IKS ikke kan møte, møter varamedlem.

Møtets varighet settes på forhånd av eierorganets leder i samråd med styreleder.

Styreleder og daglig leder har plikt til å delta i møtene. Etter aksjeloven skal selskapets revisor delta i generalforsamlingen når de saker som skal behandles, er av en slik art at dette må anses som nødvendig. For øvrig har revisor rett til å delta. Det legges til grunn at revisor deltar i de ordinære møter i selskapenes eierorgan.

I selskaper der det ikke er private eiere, skal de deltakende kommuners kontrollutvalg og kommunens revisor varsles og har rett til å være tilstede i møtene til selskapets eierorgan.

Det enkelte eierorgan behandler saker i tråd med den myndighet som loven har gitt eierorganet.

SÆRSKILT FOR REPRESENTANTSKAPENE

Det anbefales at det til selskapenes representantskap velges 1 representant med tilstrekkelig antall varamedlemmer i rekke.

I selskap hvor eierne hver har flere enn én representant i representantskapet, vil det respektive kommunestyret avgjøre hvilken representant som er stemmeberettiget.

I henhold til IKS-loven er det kommunestyret selv som avgjør hvilke(n) representant(er) som skal møte i representantskapet. Medlemmene som velges til representantskap er personlige medlemmer, og det tillates ikke at andre møter etter fullmakt. Dette innebærer at det ikke kan pekes ut andre vararepresentanter enn de som er valgt av kommunestyret. Kommunene anbefales derfor å sørge for tilstrekkelig antall varamedlemmer slik at deltakelsen i representantskapet sikres.

Representantskapets medlemmer velges for fire år og den enkelte kommune kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i valgperioden.

Representantskapet velger både leder og nestleder.

DIALOGMØTER

Det skilles mellom møter i eierorganet og dialogmøter (også kalt eiermøter). Dialogmøte er en overordnet møteplass mellom selskapet og eierne uten formell beslutningsmyndighet.

Dialogmøter skal blant annet benyttes til å innhente styringssignaler fra eierne før saker av strategisk betydning iverksettes. Dialogmøter kan også benyttes til å informere eierne om virksomheten og/eller endringer i selskapets rammebetingelser og brukes ofte som formøte til møter i selskapets eierorgan.

Dagsorden for dialogmøtene besluttes av styret i selskapet, ev. i samarbeid med representantskapets leder. Til dialogmøtet inviteres eierorganets medlemmer. Ut fra sakene som skal behandles i møtet kan ordførere, formannskap i eierkommunene, rådmenn, relevante fagpersoner i eierkommunene eller andre inviteres til dialogmøtet. Det forventes at styret og daglig leder er til stede. Både dialogmøter og møter i selskapenes utøvende eierorgan skal sikre at selskapets formålsparagraf er i samsvar med en eventuell endring i driften, og i tråd med den generelle utviklingen i samfunnet. Samordnet effektiviseringskrav overfor selskapet kan også diskuteres i dialogmøter.

FAGLIGE OG ADMINISTRATIVE MØTEPLASSER

For hvert selskap bør det opprettes faglige og administrative møteplasser mellom eierkommunene og selskapet. Her skal blant annet følgende forhold behandles:

- Avklaring av selskapets rolle som tjenesteleverandør og ev. kompetanseplanlegger.
- Saker i grensesnittet mellom selskapet og kommunens virksomheter.
- Utvikling og ivaretagelse av bestillerkompetansen i eierkommunene.
- Sikring av partenes innflytelse i utviklingsarbeid.

Hver kommuneadministrasjon skal oppnevne én ansatt som kontaktperson for selskapet. Kontaktpersonen skal følge opp samarbeidssaker av administrativ eller faglig art.

STYRET

ANTALL STYREMEDLEMMER

I forbindelse med etablering av selskap eller revisjon av selskapsavtalen/vedtektene, skal antall styremedlemmer vurderes med tanke på eiers behov for å realisere sine mål og sikre selskapets interesser. Selskapets størrelse og kompleksitet vil avgjøre om selskapene har 3, 5 eller maksimalt 7 eiervalgte styremedlemmer.

Antall medlemmer og ev. varamedlemmer må være nedfelt i selskapsavtaler for IKS. Det er ikke pålagt å ha varamedlemmer til selskapsstyrer. Om styret skal ha varamedlemmer, velges disse i rekke. Styret beslutter selv om 1. vara skal inviteres til styremøtene for å sikre kompetanse og kontinuitet.

VALGKOMITÉ

Det er eiers ansvar å sørge for en styresammensetning og overordnet styringsramme som er tilpasset selskapets formål og eiernes forvaltningsverdier. Bruk av valgkomité skal sikre at styresammensetningen totalt sett gir selskapet den nødvendige erfaring og innsikt hva gjelder nødvendig politisk, faglig, juridisk og økonomisk kompetanse.

Det er selskapets eierorgan som oppnevner valgkomiteen og medlemmene av valgkomiteen fremmer forslag til styremedlemmer for selskapets eierorgan som formelt velger styremedlemmene. Valgkomiteen bør følge noen retningslinjer for sitt arbeid. Disse retningslinjene vedtas av selskapets utøvende eierorgan.

Se vedlegg 6: Utkast til retningslinjer for valgkomiteer.

STYREHONORAR

Styregodtgjørelsen skal reflektere styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Styreverv i selskaper må også vurderes i forhold til det personlige økonomiske og strafferettslige ansvaret dette vervet innebærer, og bør godtgjøres deretter.

Styremedlemmene bør få et faste styrehonorarer som skal dekke godtgjørelse til styremøter (ordinære og ekstraordinære) og forberedelser til disse. Det bør differensieres mellom styreleder, nestleder, ordinært styremedlem og varamedlem, hvor sistnevnte får honorar for oppmøte. Telefonmøter av konsulterende karakter godtgjøres ikke med møtehonorer.

Ev. tapt arbeidsfortjeneste og reiseutgifter dekkes etter regning. Sistnevnte i henhold til gjeldende satser i Statens reiseregulativ.

Ved fravær fra mer enn 1/3 av styremøtene i en periode foretas det en forholdsvis reduksjon i godtgjørelsen.

Valgkomiteen foreslår satsene på styrehonoraret, som en parallell prosess til innstilling på styrerepresentanter.

Eventuelle økte satser for honorering kan omfatte midlertidige, særskilte hensyn. Slik som for eksempel arbeidsintense perioder.

STYRERS ANSVAR

KOMPETANSE

Det er det enkelte styremedlems eget ansvar å ha tilstrekkelig kompetanse for å utføre vervet i det aktuelle selskapet.

Selskapets eierorgan skal dog sikre at nye styremedlemmer får nødvendig informasjon om selskapet i forbindelse med oppnevningen. Det er selskapet som utarbeider og oppdaterer skriftlig materiell til utdeling, ev. tilgang til elektronisk arkiv.

Styremedlemmer skal gis tilbud om styreopplæring, enten i regi av styret selv eller av eierne.

DIALOG MED EIER

Vedtak om å avhende eller pantsette fast eiendom eller andre større kapitalgjenstander i et IKS, eller foreta investeringer som er av vesentlig betydning for selskapet eller en eller flere av deltakerne skal tas av representantskapet. Er det tvil, må styret ta dette opp med representantskapet. For andre selskapsformer bør det vurderes om slike beslutninger skal behandles i eierorganet før styrevedtak.

Deltakernes eierstrategi må forankres i en selskapsstrategi. Selskapsstrategien er styrets verktøy for å operasjonalisere eiers formål og strategier for selskapet. Ansvar for selskapsstrategien er styrets og skal sikre operasjonalisering av eiers overordnet formål.

ETIKK

Det er viktig at selskaper som Salten kommunene er eier av eller medeier i, jobber med etiske retningslinjer for styret og de ansatte, slik at selskapets etiske profil forankres i bedriftskulturen.

Varsling er å si fra om kritikkverdige forhold. Arbeidsmiljøloven lovfester retten til å si fra om kritikkverdige forhold i virksomheten og gir arbeidstakeren vern mot gjengjeldelse. Arbeidsgiver pålegges å legge forholdene til rette for intern varsling. En naturlig del av arbeidet med etikk er gjennomgang av selskapets varslingsrutiner.

Styret plikter å sette etikk på dagsorden i styret og i selskapet. Hvilke etiske valg og dilemmaer som er aktuelle, vil variere fra selskap til selskap. Styret skal gi en vurdering av mulige dilemmaer i sin selskapsstrategi. Målsettingen er å sikre en felles oppfatning av gråsoner selskapet kan operere i og hvilke valg selskapet og de ansatte da bør ta.

KORRUPSJON

Saltenkommunene forventer at selskaper de deltar i har nulltoleranse mht. korrupsjon. Strenge krav til åpenhet og offentlighet er et effektivt virkemiddel mot korrupsjon. Kommunene i Salten er opptatt av at selskaper hvor de har eierinteresser, er åpne om dilemmaer knyttet til korrupsjon, interessekonflikter og inhabilitet.

MILJØ OG KLIMA

Saltenkommunene forventer at selskapene tar miljøansvar. Styret skal prioritere langsiktige, regionale og bærekraftige miljøløsninger i selskapets utøvelse av tjenester så vel som organisering. Mål, gjennomføring og evaluering av miljøarbeidet må være klart angitt. Selskapenes arbeid med miljøspørsmål må skje systematisk og dekke hele verdikjeden i virksomheten.

Selskaper og foretak hvor Saltenkommunene har eierinteresser er ulike hva gjelder påvirkning på det ytre miljø. Dette vil nødvendigvis påvirke hvor omfattende rutiner og systemer de ulike selskapene må utvikle for å sikre at virksomheten tar nødvendige miljøhensyn. Alle selskapene skal miljøsertifiseres. Grønne innkjøp bør gjennomføres etter anskaffelsesregelverket.

LØNNSSTRATEGI

Selskapene skal utforme lønns- og insentivordninger slik at de fremmer verdiskapningen, og skal være rimelige. Hovedprinsippet bør være at selskaper og samarbeid følger kommunal lønnsstrategi der disse er sammenlignbare.

SAMFUNNSANSVAR

Kommunalt eide selskaper er opprettet for å ivareta et samfunnsansvar og for å levere grunnleggende tjenester til innbyggerne. Eierstyring er viktig for å kombinere innbyggernes behov og samfunnets verdier med effektivitet og lønnsomhet. Omgivelsene har forventninger om samfunnsansvarlig eierskap og samfunnsansvarlig drift, hvor ansvaret går ut over kortsiktig profitt. Det forventes at alle selskapene tar et slikt samfunnsansvar og utvikler egne holdninger til forhold som bl.a. etikk, forebygging av korrupsjon, miljø, likestilling og integrering.

For selskaper er det styret som har ansvar for ivaretagelse av selskapets samfunnsansvar. Det forventes derfor at styrene i de enkelte selskapene tar samfunnsansvar, og at dette er integrert i selskapenes virksomhet og strategier.

MEROFFENTLIGHET

Det skal være åpenhet knyttet til Saltenkommunenes eierstyring, basert på prinsippet om meroffentlighet. Foruten de selskapene hvor markedsmessige hensyn tilsier det, skal selskaper kommunene deltar i praktisere meroffentlighet knyttet til sin virksomhet.

STYREEVALUERING

Egenevaluering av styrets arbeid gir styremedlemmene økt bevissthet om oppgaver, roller, myndighet og ansvar. Styreleder skal ta initiativ til styreevaluering én gang i året.

I tillegg til egenevalueringen, skal styret foreta en årlig rekrutteringsevaluering som oversendes valgkomiteen som styrets bidrag til eierorganets valg av styremedlemmer.

Styret bør evaluere daglig leder, og daglig leder bør gis mulighet til å evaluere styret.

Her kunne jeg laget en mal (tar litt tid...)

INFORMASJONSANSVAR

Selskapene skal gjøre offentlige rapporter, meldinger og andre relevante dokumenter tilgjengelige på sine hjemmesider.

Minst en gang hver kommunestyreperiode skal selskapet møte i kommunestyrene til sine eiere og orientere om virksomheten. Et egnet tidspunkt for informasjon om selskapet kan være når eierstrategien for dette selskapet skal opp til høring.

EVALUERING, REVISJON OG KONTROLL

EVALUERING AV EIERSSTYRING

Eierorganet og styret skal i hver kommunestyreperiode evaluere eierstyringen etter bestemte maler.

SELSKAPS- OG EIERSKAPSKONTROLL

Kontrollutvalget skal føre tilsyn med det kommunale eierskapet. Forskrift om kontrollutvalg (§ 14) hjemler at utvalget plikter å påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser og om eierinteressene utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Kontrollutvalgene i hver kommune er ansvarlig for at det gjennomføres kontroller. Kommunestyret kan fastsette regler for kontrollutvalget og revisors kontroll. Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest ved utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av eier- og selskapskontroll som vedtas av kommunestyret.

Kommunelovens § 80 gir kontrollutvalget en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen i sin helhet eier alene eller sammen med andre kommuner/fylkeskommuner. Kontrollutvalget har også rett til å delta i representantskapsmøter og generalforsamlinger. Det bør derfor være en dialog om hvordan man skal drive selskapskontrollen med selskaper der flere kommuner er eiere.⁵ En slik dialog bør samordnes av kontrollutvalgssekretariatet ved behandling av planene for selskapskontroll.

⁵ Selskapskontrollene består av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Eierskapskontrollen inneholder en generell del med selskapsinformasjon og en spesiell del med opplysninger knyttet til den enkelte eier.

Forvaltningsrevisjon er et dypdykk i selskapet, basert på bestilling, problemstillinger og revisjonskriterier. Kontrollutvalgene kan enkeltvis eller samlet, bli enige om at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon av interkommunale selskaper eller samarbeid. Dette kan da tas innenfor den enkelte kommunes ressurs for forvaltningsrevisjon og kan samordnes ved at kommunene har felles kontrollutvalgssekretariat og felles kommunerevisjon. Eventuelt må dette bestilles i tillegg, og betales av eierkommunen(e).

VEDLEGG TIL EIERSTRATEGIEN

VEDLEGG 1: JURIDISKE RAMMER FOR EIERSTRYRING

Kommunene som organisasjon har i oppgave å levere tjenester overfor innbyggerne som en rekke særlover pålegger dem. I tillegg står kommunene fritt til å påta seg oppgaver for sine innbyggere uten at dette er hjemlet i lov. Avhengig av den enkelte særlov, står kommunen fritt til å samarbeide med andre kommuner om oppgaveutførelsen. Kommunen står også fritt til å delta i privatrettslige selskaper. I en slik sammenheng opptre kommunen som eier på lik linje med ethvert annet privat rettssubjekt.

Samtidig er det viktig å understreke at kommunen forvalter fellesskapets midler, uansett om virksomhetene er organisert som selvstendige rettssubjekter, samarbeid eller det foregår i egen organisasjon. Det er derfor sentralt at kommunen tar et særlig samfunnsansvar uavhengig av organisasjonsform. Bedre eierstyring krever kunnskap, og i det følgende er det en kort gjennomgang av samarbeid og selskapsformer som er mulig for kommuner når de samarbeider med andre.

Innholdet i kapitlene er underordnet det til enhver tid gjeldende lov- og regelverk.

STYRE TIL LØSNING AV FELLES OPPGAVER (KML. § 27)

Kommuner og fylkeskommuner kan opprette et eget styre til løsning av felles oppgaver som angår virksomhets *drift og organisering*, altså oppgaver av økonomisk og administrativt karakter. Det er ikke anledning til å samarbeide om offentlig myndighetsutøvelse § 27-samarbeidet.

Alle saker av viktighet må derfor tas opp i de respektive kommunestyrene som har ansvar utad for sin del av samarbeidets virksomhet. Det kan likevel reguleres i vedtektene at styret skal ha mulighet til å binde deltakerkommunene økonomisk, men kun i begrenset grad.

Vedtektene for det interkommunale styre skal inneholde bestemmelser om:

- a. styrets sammensetning og hvordan det utpekes,
- b. området for styrets virksomhet,
- c. hvorvidt deltakerkommunene skal gjøre innskudd til virksomheten,
- d. hvorvidt styret har myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser,
- e. uttreden fra eller oppløsning av samarbeidet

Et § 27-samarbeid er dermed et svært løst og uformelt samarbeid hvor lovgiver stiller få krav til organisering og styring. Dersom det overføres stor grad av kompetanse fra kommunene til styret, kan virksomheten ansees å være et selvstendig rettssubjekt med tilhørende arbeidsgiveransvar. Høyesterett avsa en dom i 1997 hvor skille samarbeid/selskap ble behandlet.⁶

Flere av samarbeidene i Salten er organisert som § 27 samarbeid. Noen av disse er også selvstendige rettssubjekt. Det er igangsatt et arbeid med å rydde opp i disse.

Det er ikke ønskelig å etablere flere slike samarbeid mellom Saltenkommunene. Nye samarbeidsløsninger skal organiseres etter de mer formaliserte samarbeidsløsningene i kommuneloven eller etter selskapslovgivningen.

⁶ Se Rt. 1997 s. 623.

VERTSKOMMUNESAMARBEID (KML. KAP. 5 A)

Vertskommuneløsningen gir mulighet til å samarbeide om offentlig myndighetsutøvelse. Gjennom denne modellen kan en kommune overlate utførelsen av offentlig myndighetsutøvelse til en vertskommune, så fremt lovverket som styrer virksomheten ikke er til hinder for det. Det opprettes ikke et nytt organ eller rettssubjekt, men oppgaven blir delegert fra egen kommune til den aktuelle vertskommunen.

For et vertskommunesamarbeid skal det opprettes en skriftlig samarbeidsavtale som vedtas av kommunestyret selv og vertskommunen skal orientere fylkesmannen om etableringen av samarbeidet. Samarbeidsavtalen skal inneholde en rekke bestemmelser (§ 28-1 e andre ledd) herunder uttreden og avvikling av samarbeidet.

Vertskommunen står fritt til å organisere virksomheten den har fått delegert. Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet på områder som er underlagt samarbeidet.

Det kan opprettes øvrige organer i et slikt samarbeid, men disse vil ha funksjon som arbeidsutvalg og kan ikke rokke ved den delegasjonslinjen som ligger i kommunelovens § 28-1 a-k.

STYRINGSSTRUKTUR

Det skilles mellom 2 typer organisasjonsstrukturer innenfor vertskommunesamarbeidet:

(1) Ved delegasjon av kompetanse som kommunestyret anser å være av ikke-prinsipiell karakter, opprettes et **administrativt vertskommunesamarbeid** (§ 28-1 b). Hver av de samarbeidene kommunene delegerer likelydende kompetanse fra eget kommunestyre til egen rådmann som igjen delegerer til rådmannen i vertskommunen.

(2) På områder der kommunestyret anser tjenesten å være av prinsipiell betydning, skal det delegeres likelydende kompetanse til **felles folkevalgt nemnd** (§ 28-1 c). Rådmannen i vertskommunen forholder seg til nemnda som fungerer som et lokaldemokratisk organ for samarbeidet. Nemnda kan igjen delegerer til vertskommunen administrativ myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller typer saker som ikke er av prinsipiell betydning.

Vurdering av hvorvidt tjenesten er av prinsipiell eller ikke prinsipiell betydning, avgjøres av hvert enkelt kommunestyre. Prinsipiell betydning kan forstås som oppgaver kommunestyrene delegerer til egen administrasjon i delegasjonsreglementet.

SAMKOMMUNE (KML. KAP. 5 B)

Samkommunen ble lovhjemlet i mai 2012 og er den andre modellen for samarbeid om offentlig myndighetsutøvelse. Kun kommuner og fylkeskommuner kan delta, og hver kommune kan kun delta i en samkommune.

Samkommunen er et selvstendig rettssubjekt som reguleres av kommunelovens kapittel 5 B med mindre annet er angitt (herunder forvaltningsloven og offentlighetsloven). Ved opprettelse gjelder arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse. De oppgaver og den avgjørelsesmyndighet som overføres samkommunen, må være identiske for alle deltakerkommunene.

Deltakerkommunene skal opprette en skriftlig samarbeidsavtale for samkommunen. Kommunestyret vedtar selv avtalen og visse endringer.

Den enkelte deltakerkommune hefter ubegrenset for en andel av samkommunens forpliktelser.

Tilsammen skal andelene utgjøre samkommunens samlede forpliktelser. En samkommune kan ikke være deltaker i interkommunalt samarbeid, men kan likevel forvalte midler i aksjer når dette har et finansielt formål. En samkommune kan være vertskommune (§ 28-1) for andre enn deltakerkommunene i samkommunen.

Samkommunen plikter å dekke inn underskudd i samkommunen. Deltakerkommunene plikter å yte tilskudd til inndekning av underskudd i samkommunen. Samkommunen kan bare ta opp lån dersom dette er fastsatt i samarbeidsavtalen. Dersom samkommunen skal kunne ta opp lån, skal avtalen inneholde et høyeste beløp for samkommunens samlede låneopptak.

Den enkelte deltakerkommune kan med skriftlig varsel til samkommunen og øvrige

STYRINGSSTRUKTUR

Samkommunestyret er samkommunens øverste organ. Samkommunestyret skal bestå av minst tre representanter med vararepresentanter fra hver deltakerkommune. Disse velges av og blant kommunestyrets medlemmer. Samkommunestyret velger selv blant sine medlemmer leder og nestleder. Lovens bestemmelser om ordfører og varaordfører gjelder tilsvarende for leder og nestleder i samkommunestyret.

Samkommunen skal ha en administrativ leder som ansettes av samkommunestyret selv. Det kan avtales at stillingen som administrativ leder i samkommunen skal gå på omgang mellom rådmennene i deltakerkommunene.

Kontrollutvalgets medlemmer velges blant medlemmene av kommunestyret, fylkestinget og kontrollutvalgene i deltakerkommunene. Hver deltakerkommune skal være representert med minst ett medlem i utvalget.

KOMMUNALT EIDE SELSKAPER

Ved selskapsorganisering skiller kommunen ut tjenesten i et selvstendig rettssubjekt. Forholdet mellom den enkelte kommune som eiere og selskapet ivaretas gjennom selskapsavtalen/ vedtektene. Kommunen ivaretar eieransvaret gjennom representasjon i det operative eierorganet og har instruksjonsmulighet overfor de som møter på vegne av kommunen i dette organet, det være seg representantskapet, generalforsamlingen eller årsmøte. I enkelte tilfeller har kommunen også et finansieringsansvar overfor selskapet, gjennom tilskudd eller fastsetting av priser for selskapets tjenester.

Deltakernes ansvar er forskjellig ut fra hvilken selskapsform som velges; det kan organiseres med ubegrenset deltakeransvar eller med begrenset deltakeransvar. I aksjeselskap og samvirkeforetak har aksjonærene/deltakerne normalt ikke noe ansvar for selskapets forpliktelser utover det de skyter inn ved etablering. De har derfor et begrenset ansvar for selskapets forpliktelser. I interkommunale selskaper etter lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) har deltakerne et ubegrenset proratisk ansvar (fullt ut kun innenfor sin prosent-/brøkvise eierandel) og i selskaper etter kml. § 27 ubegrenset solidarisk ansvar (en for alle, alle for en) om ikke vedtektene sier noe annet.

Ved utskillelse av kommunal virksomhet i selskaper, uansett organisasjonsform gjelder reglene om virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljøloven for de ansatte.⁷

⁷ Se aml. kap 16.

INTERKOMMUNALE SELSKAPER (IKS-LOVEN)

Interkommunale selskaper (IKS) er en selskapsform hvor kun fylkeskommuner, kommuner og andre IKSer kan være deltakere. IKSene er selvstendige rettssubjekter og ved utskilling av kommunal virksomhet til et IKS. Eierne omtales som deltakere. Et AS kan ikke være deltaker i et IKS, men et IKS kan eie aksjer i et AS.

Hver deltaker har et ubegrenset ansvar innenfor sin eierandel og et IKS kan i praksis ikke gå konkurs. På grunn av dette vil forretningsmessig virksomhet organisert som IKS være ulovlig offentlig støtte. Dette løses ofte ved at det etableres datterselskap organisert som aksjeselskap, der den forretningsmessige virksomheten utøves. Forvaltningen utøves da i morselskapet organisert som et IKS.

REPRESENTANTSKAPET

Et IKS skal ha et eierorgan, styre og daglig leder. Deltakernes myndighet i selskapet utøves i eierorganet som kalles representantskapet. Den enkelte kommune kan ikke utøve direkte innflytelse verken overfor styre eller daglig leder. Hver enkelt deltaker har instruksjonsmyndighet overfor sine medlemmer i representantskapet og kan gi instruks om blant annet stemmegivning. Det kan imidlertid ikke gis instruks som er i strid med lov, selskapsavtalen eller andre vedtak som er bindene for selskapsforholdet.

Representantskapet har en noe utvidet kompetanse i forhold til generalforsamlingen i et AS og det henger sammen med det ubegrensede ansvaret deltakerne har i selskapet. Når deltakerne påtar seg et større ansvar for selskapets forpliktelser er det også naturlig at styringsmulighetene utvides. Kommunestyrene utpeker navngitte representanter i representantskapet og personlige varamedlemmer. Det er ikke mulig å møte med fullmakt slik det er anledning til etter aksjeloven. Representantskapet utpeker også styret.

STYRE

Selskapet blir ledet av styret og daglig leder som representerer selskapet utad. Styrets myndighet er begrenset av selskapets formål og selskapsavtalen generelt i tillegg til eventuelle vedtak, instruksjoner og øvrige retningslinjer fastsatt av representantskapet.

Styrevervet er et personlig verv og medlemmene har tilsvarende ansvar som styremedlemmer i andre selskaper (AS/samvirkeforetak). Styremedlemmene plikter å erstatte skade som vedkommende forsettlig eller uaktsomt volder selskapet, den enkelte deltaker eller andre parter. Erstatningsansvar kan lempes dersom dette finnes rimelig under hensyn til utvist skyld, skadens størrelse, økonomisk evne og forholdene ellers.

AKSJESELSKAP (AKSJELOVEN)

Virksomheten i et aksjeselskap reguleres i aksjeloven og det er derfor aksjeloven som regulerer organisasjonsmessige spørsmål innenfor selskapet. Et aksjeselskap er et selskap hvor ingen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser. Kommuner kan delta sammen med andre offentlige rettssubjekter eller private. Det kan også etableres aksjeselskap hvor kommunen er eneste aksjonær.

Eierne i aksjeselskapet (aksjonærene) har i utgangspunktet bare mulighet til å tape aksjekapitalen (det som er skutt inn i selskapet). Kreditorer kan bare gå til selskapet med sine krav. Derfor er det en rekke regler i aksjeloven som begrenser eiernes adgang til å ta penger ut av selskapet.

En aksje gir også rett til aksjeutbytte. Størrelsen på aksjeutbyttet foreslås av selskapets styre, men blir bestemt av aksjeeierne på generalforsamlingen. Generalforsamlingen har ikke rett til å vedta et høyere utbytte enn styret foreslår, kun den størrelsen de foreslår eller eventuelt et lavere utbytte. Et aksjeselskap som ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser kan slås konkurs. Eierforholdet i et aksjeselskap kan endres ved kjøp og salg av aksjer. Som hovedregel krever overdragelse av aksjer samtykke fra selskapet, og de øvrige eierne har forkjøpsrett til å overta aksjene ved salg.

GENERALFORSAMLINGEN

Generalforsamlingen er selskapets eierorgan og kommunestyret må utstede fullmakt til den som skal representere kommunen i generalforsamlingen. Kommunestyret kan også treffe bindende vedtak om hvordan kommunens representant skal stemme i en bestemt sak. Dette fordrer at kommunestyret får til behandling saker i forkant av generalforsamlingen.

Generalforsamlingen har mulighet til å ta opp hvilken som helst sak til behandling hva gjelder selskapet. Dette innebærer at generalforsamlingen kan instruere styret og også omgjøre styrevedtak dersom selskapet ikke allerede har bundet seg i forhold til en tredjepart. En for inngående inngripen i driften av selskapet vil imidlertid ikke være i samsvar med den rollefordelingen aksjeloven legger opptil mellom eier og selskapsledelsen, og kommunen kan også pådra seg erstatningsansvar dersom den overtar den reelle styringen av selskapet.

STYRET

Aksjeselskap blir ledet av styret og daglig leder på vegne av eierne. Styret og daglig leder representerer selskapet utad. Kompetansen til styret begrenses av selskapets formål og øvrige vedtekter og eventuelle andre vedtak/instruksjoner vedtatt av generalforsamlingen. Det kan f.eks. vedtektsfestes av visse typer saker i hovedregel skal behandles i generalforsamlingen eller en konkret sak selv om styret etter aksjeloven har myndighet. Eksempler kan være økonomiske investeringer over en viss sum, lokaliseringsspørsmål eller opprettelsen av døtre.

Styreverv er et personlig verv med personlig ansvar. Styremedlemmer og daglig leder kan bli forpliktet til å erstatte skade som de i nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt selskapet, aksjeeier eller andre. Dersom styret eller daglig leder påfører selskapet en risiko som ut over den forretningsmessige forsvarlige, kan det medføre en erstatningsplikt. Det er også viktig å merke seg at styret og daglig leders aktsomhetsplikt skjerpes i situasjoner hvor selskapet er i økonomisk krise.

SAMVIRKEFORETAK (SAMVIRKEFORETAKSLOVEN)

Samvirkeforetak (SA) er en relativt ny organisasjonsform (2008) og har et sterkt innslag av brukerdeltagelse.⁸ Hovedformål må være å fremme medlemmenes *økonomiske* interesser, blant annet gjennom å gi stordriftsfordeler ved å samarbeide om en tjeneste. Deltakerne i samvirkeforetak har, i likhet med i aksjeselskap, et begrenset ansvar for virksomheten. Medlemskapet er frivillig og ubegrenset, men knytter seg til bruk av foretakets tjenester eller kjøp av dets varer.

I motsetning til aksjeselskap er det ikke kapitalavkastning som er hovedmålet for samvirke, men bruk av foretakets virksomhet gjennom aktiv samhandling. Medlemmene skal i utgangspunktet behandles likt, blant annet gjennom at hvert medlem har én stemme på årsmøtet. Saklig forskjellsbehandling er likevel akseptert.

⁸ Se samvirkelova av 29. juni 2007 nr. 81.

Samvirkelovens utgangspunkt er at «intet» kommer ut fra samvirkeforetaket, med mindre dette er bestemt i vedtektene. Vedtektene må derfor gi uttømmende og presis regulering av de disposisjonsmulighetene en ønsker skal være gjeldende. Disponeringen må skje for hvert år, knyttet opp til årets overskudd. Overskuddet kan brukes til etterbetaling, avsettes til etterbetalingsfond, avsettes til medlemskapital-konto eller benyttes til forrentning av andelsinnskudd og medlemskapitalkonto.

ÅRSMØTE

Det øverste organ i samvirkeforetak er årsmøtet som tilsvarer generalforsamling i as og representantskap i IKS. Det er gjennom årsmøtet at medlemmene utøver sin overordnede myndighet i foretaket. Den overordnede myndigheten består bl.a. i kompetanse til å velge styremedlemmer, treffe vedtak som er bindende for medlemmene, instruksjonsmyndighet overfor foretakets øvrige organer, omgjøringskompetanse mht. andre foretaksorganers beslutninger, og kompetanse til å delegere sin myndighet.

Som medlem av et samvirkeforetak, vil en kommune være representert ved en fullmektig på årsmøte, men det er en begrensing i at ingen kan være fullmektig for mer enn ett medlem i årsmøter.

Et sentralt samvirkeprinsipp er at medlemmene skal ha lik stemmerett, dvs. prinsippet om «ett medlem - en stemme». Det er dog adgang til å differensiere stemmeretten. Dette må fremgå av vedtektene.

STYRET

Styre i et samvirkeforetak har samme myndighet, oppgaver og ansvar som for aksjeselskap og IKS. Styret er underlagt årsmøte og vervet er personlig.

STIFTELSE

Stiftelser er regulert i Stiftelsesloven. Kommuner står fritt til å opprette stiftelser. Når opprettet, er stiftelsen å anse som et selvstendig rettssubjekt. Årsaken til at man velger stiftelsesformen er at man sikrer å forfølge et gitt formål ved at stiftelser ikke kan kjøpes opp eller overstyres av eiere. I tillegg vil man i noen grad kunne oppnå skattemessige fordeler.

Stiftelsen er forskjellig fra andre selskapsformer ved at den ikke har noen eiere. Stiftelsens formue eies av stiftelsen selv. Dermed blir det heller ikke betalt ut utbytte fra stiftelsen og oppretterne mister rådigheten over formuesverdien ved opprettelsen. Stiftelsen har ingen generalforsamling eller årsmøte og er ikke demokratisk styrt. Stiftelsens formål blir fastsatt ved opprettelsen, og adgangen til å endre dette i ettertid er begrenset.

Kommuner har ingen innflytelse på hvordan stiftelse styres, men dersom stiftelsen for eksempel mottar kommunalt tilskudd, kan det stilles vilkår for støtten. Kommunen øver i så fall innflytelse på stiftelsen i egenskap av sin rolle som offentlig myndighet.

STYRET

Stiftelser er pliktige å ha et styre som er stiftelsen øverste organ. Styrevervene er personlige og kan ikke overføres ved fullmakt. Hvis stiftelsen er næringsdrivende har de ansatte rett til representasjon i styret i saker som gjelder næringsvirksomheten. Styremedlemmene kan tilstås et rimelig vederlag i forhold til faktisk arbeidsmengde og ansvarsbyrde i stiftelsen. Det skal ifølge stiftelseslovens § 10 c) presiseres i vedtektene hvordan valg av styre skal skje.

VEDLEGG 2: FORSLAG TIL RUTINER VED ETABLERING AV NYE SAMARBEID

FORVALTNINGSMYNDIGHET OG FORHOLDET TIL SÆRLOVENE

Omfatter samarbeidet også vedtak i saker enkeltvedtak/myndighetsutøvelse?

FORMÅLET MED VIRKSOMHETEN

Hva er målsettingen med samarbeidet og hvilke antatte forventninger har en til gevinstene ved samarbeid. Dersom virksomheten skilles ut i et aksjeselskap og ikke har erverv som formål, skal dette tydeliggjøres i formålet. Risiko og forretningsområde skal tydeliggjøres.

HVILKE KONSEKVENSER HAR UTSKILLELSEN FOR DE ANSATTE?

Ved etablering av selvstendige rettssubjekter og overføring av ansatte til en vertskommune, gjelder arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse. Er det ønskelig, kan det ev. avtales ordninger som sikrer de ansatte fortrinnsrett til stillinger i egen kommune innenfor et gitt tidsrom.

HVA ER KOMMUNENS ROLLE I FHT TJENESTENE SOM SKAL UTFØRES I SAMARBEIDET?

Skal kommunen kjøpe tjenester fra samarbeidet og er dette innenfor regelverket om offentlig anskaffelser (ev. egenregi)? Holder vi oss innenfor regelverket om offentlig støtte? Har kommunen tilsyns- og kontrollansvar overfor virksomheten? Hvordan skal skille mellom eier og kommunens rolle som kunde sikres for å unngå mistanke om rolleblanding og forfordeling?

GRAD AV POLITISK STYRING OG KONTROLL

Er virksomheten av en slik art at politikerne ønsker større eller mindre grad av styring og hvordan skal dette organiseres?

LOKALISERING AV HOVEDKONTOR/VERTSKOMMUNE

Hvor skal samarbeidet lokaliseres? Dette er ofte en politisk viktig beslutning.

SKATT- OG MERVERDIAVGIFT

Hvilke regler for skatt og mva trer i kraft ved de ulike selskapsformene ifht den aktuelle virksomheten?

KOSTNADSNØKKELE FOR EIERSKAP

Hvordan skal deltakerne ev. dele kostnadene ved oppretting og drift – dette må avklares. Innskuddet fra deltakerne ved oppretting av et IKS, skal nedtegenes i selskapsavtalen. Dette fordi summen er utgangspunktet for hva kommunen kan ta med seg om de trer ut av selskapet.

ET POLITISK VEDTAK SKAL FØLGES AV SELSKAPSDOKUMENTENE

Vedtaket om utskillelse av virksomhet til et interkommunalt selskap, må følges av de grunnleggende dokumenter for virksomheten (vedtekter, selskapsavtale, aksjonæravtale, eierstrategi, retningslinjer for valgkomité etc) og en angivelse av eventuell overføring av formuesmasse og ev. tilbakebetalingsplan. I vedtektene/selskapsavtalen bør det stå tydelig hvorvidt selskapet utfører oppgaver etter egenregi eller er konkurranseeksponert.

VEDLEGG 3: FORSLAG TIL FINANSIERINGSMODELLER

MODELL 1:

1. Likt grunnbeløp for alle deltakende kommuner
2. Øvrige kostnader fordelt etter innbyggertall

Kommentarer: Grunnbeløpet bør speile administrative grunnkostnader som ikke er avhengig av kommunestørrelse.

MODELL 2:

Alle kostnader fordelt etter innbyggertall, men fordelt på intervallet med synkende beløp med økende innbyggertall som for eksempel:

- a. De første 5 000 innbyggere, kr 5 pr innbygger
- b. Fra innbygger 5 000 – 10 000 kr 4 pr innbygger
- c. Fra innbygger 10 000 – 20 000 kr 3 pr innbygger
- d. Fra innbygger over 20 000 kr 2 pr innbygger

Kommentarer: Denne modellen med differensieringen av pris, avhengig av innbyggertall, innehar en fordeling av grunnkostnader for samarbeidet på deltaker kommunene. Intervallene på antall innbyggere kan selvfølgelig endres.

MODELL 3:

1. Likt grunnbeløp for alle deltakende kommuner
2. Kostnader til felles avtalte tjenester fordelt etter innbyggertall
3. Uttak av tjenester ut over «grunnpakken» betales til fulle av den enkelte kommune, inkludert overheadkostnader.

Kommentarer: I enkelte virksomheter kan det være nødvendig å innføre en sikringsbestemmelse som sier at hvis ikke tilbudet benyttes fullt ut, skal den enkelte eierkommune gi et dekningsbidrag for tapet av inntekter i henhold til eierandel. Dette forutsetter at det er felles oppslutning blant deltakerkommunene om at tjenesten skal være bedre enn kun et «minimumstilbud». De kommunene som tar ut tjenester utover grunnpakken betale kostnadene i sin helhet inkludert overhead kostnader. Denne modellen gjør det mulig å gi et noe variert tilbud til deltakerkommunene avhengig av behov, og vil redusere interessekonflikter knyttet til ulikt tjenestebehov.

MODELL 4:

1. Differensiert grunnbeløp for alle deltakende kommuner
2. Øvrige kostnader til felles fordelt etter innbyggertall

Kommentarer: Grunnbeløpet må ta høyde for kriterier i rammetilskuddet som slår svært ulikt ut for de enkelte kommunene. Tilskuddet tilsier at kommuner med høyere rammetilskudd vil relativt sett ha et større behov for tjenester, og det er dermed rimelig at grunnbeløpet gjenspeiler dette. Prinsippet kan også anvendes ved tilskudd til administrative tjenester hvor kommunene får et grunnbeløp uavhengig av kommunestørrelse.

VEDLEGG 4: FORSLAG TIL BUDSJETTRUTINER

For de samarbeidene som budsjetteres over Saltenkommunens budsjetter gjelder følgende for eierkommunenes deltakelse i budsjettarbeidet:

Når	Deltakerkommunene	Samarbeidene/selskapene
Mars	Vedtakelse i Regionrådet av rådmennenes forslag til budsjettforutsetningene. Dette oversendes samarbeidene. Budsjettforutsetningene vil inneholde nødvendige krav til budsjettering.	Årsmelding og regnskap behandles i styret.
April	Årsmeldingene oversendes deltakerkommunene for mulighet til å gi innspill i representantskapsmøtet (IKS)	Årsmelding og regnskap behandles i representantskapene.
Mai		Styrebehandling av samarbeidets forslag til budsjett/økonomiplan for neste år. Oversendes deltakerkommunen for å sikre at kostnadene innarbeides i den enkelte kommunes midlertidige rammer.
Juni	Rådmannsutvalget sender brev til ordførerne om generelle økonomiske føringer for kommende budsjettår. Signalene viderefremmes til samarbeidene.	
August		Styrebehandling av økonomiplan, budsjett i det enkelte selskap oversendes rådmannsutvalget/ Regionrådets administrasjon
August/ september	Dialogmøte mellom selskapsledelsen, eierorganets leder samt rådmannsutvalget vedrørende budsjettet. Selskapet presenterer her forarbeidet til budsjett og handlingsplan.	
Medio september	Økonomiplanforslaget fra samarbeidene behandles i Regionrådet	
September		Eierorganet vedtar budsjett og handlingsplan med umiddelbar oversendelse til kommunene.
Oktober	Rådmannen legger frem budsjettforslag for kommunen der selskapene og samarbeidene inngår.	
Desember	Kommunestyrene vedtar økonomiplan og budsjett inkl. bevilgninger til de interkommunale selskapene og samarbeidene.	

VEDLEGG 5: UTKAST TIL TEMA FOR EIERSTRATEGIER I ENKELTSELSKAPER

Eierstrategien er et supplement til selskapsavtalen/vedtektene og sammen har de status som eiernes styringsdokument for det konkrete selskapet.

Selskapsavtalen/vedtektene skal til enhver tid være samordnet med eierstrategien for selskapet. Revisjon av eierstrategi kan utløse revisjon av selskapsavtalen og vis versa.

Det anbefales at eierstrategien minst inneholder følgende punkter:

FORMÅL MED EIERSKAPET

Eierkommunenes hovedformål med sitt eierskap på kort og lang sikt.

Utviklingen i selskapet fra etablering til i dag (rammer og tjenester) samt grunnlaget for den enkelte deltakers deltakelse. Også hva eierne ser for seg i forhold til utvikling i samarbeidsområdet.

Hvorfor har kommunene gått sammen om dette området?

STYRINGSPRINSIPPER

Hvordan representeres eierne i eierorganet og hvordan er stemmefordelingen der?

Selskapet kan ta initiativ til å avholde drøftingsmøter for å luften forhold med sine eiere.

SELSKAPETS ROLLER, OPPGAVER OG HANDLINGSROM

Selskapet skal ivareta de roller og utføre de oppgaver som eierne anser som hensiktsmessig for å realisere eiernes formål med selskapet.

Presentasjon av selskapsformen og styringsmekanismene i den valgte selskapsformen. Om det er etablert et konsern bør alle selskapene i konsernet presenteres i sammenheng.

- Hva er formålet med samarbeidet og hvilke(t) oppdrag har deltakerkommunene gitt til samarbeidet? Samfunnsutvikler, Bestiller/utførerfunksjon, støttefunksjon til kommunene, finansielt instrument og eller annet.
- Hva er selskapets primære virkeområde og kan de påta seg andre oppgaver?
- Hvordan sikres rammene for tjenesteleveransene til eierne/kundene? Kan selskapet benytte underleverandører, etablere datterselskap eller samarbeide med andre?

VALG AV STYRE

Styret skal sammensettes på en slik måte at det blir i best mulig stand til å utføre de oppgaver det er pålagt. Styremedlemmer *kan* hentes fra kommuneadministrasjonen, folkevalgte eller fra næringslivet generelt. Som hovedregel bør det være slik at folkevalgte kun går inn dersom styreoppgavene har en politisk karakter. Før valget må aktuelle kandidater gis mulighet til å vurdere ev. habilitet.

Representantskapet nedsetter en valgkomité som følger vedtatte retningslinjer for valgkomiteen. Valg av styret skjer i representantskaps-/generalforsamlingsmøtet.

Se vedlegg 6.

GODTGJØRELSE TIL STYRET

Godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapene og fremstår som rimelig ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjøring bør ligge på et moderat nivå og se hen til den alminnelige lønns- og prisutviklingen i samfunnet når denne er oppe til justering.

I aksjeselskapene og de interkommunale selskapene er det hhv. generalforsamling og representantskap som årlig tar stilling til godtgjørelsens størrelse. Valgkomiteen kommer med forslag.

FORVENTNINGER TIL STYRET

Styret har ansvar for at selskapet forvaltes i tråd med eiers interesser. Styret skal ivareta den strategiske ledelsen av selskapet innenfor de rammer som er gitt av eier. Videre skal styret være en viktig diskusjonspartner og støttespiller til ledelsen i større saker. Samtidig må styret kontrollere ledelsens arbeid ut fra gitte målsetninger. Styret må derfor ha en uavhengig rolle i forhold til ledelsen. Et kompetent styre må kunne utfordre administrerende direktør og bedriften slik at det tas gode beslutninger.

MOTIVASJON FOR KOMMUNALT EIERSKAP

Spørsmålet om organisering må ses i forhold til virksomhetens karakter. Noen kommunale selskaper kan være drevet av rene forretningsmessige hensyn, mens for andre selskaper vil kjerneoppgavene være forvaltning og myndighetsutøvelse. Risiko og behovet for politisk styring bør stå sentralt i dette valget. En virksomhet med høy økonomisk risiko bør organiseres slik at eventuelt tap for kommunen begrenses. Aksjeselskaper vil da være mest aktuelt. I valget av organisasjonsform bør formålet med virksomheten diskuteres.

KJØNNBALANSE

I tillegg til det eksisterende kravet om kjønnsbalanse i kommunale utvalg, kommunale foretak og IKSer, er det også lovkrav om kjønnsbalanse i styret for aksjeselskaper hvor kommuner eller fylkeskommuner eier minst to tredeler av selskapet.

Dette krever samordning forut for valgene på generalforsamlingene.

HABILITET

Habilitetsbestemmelsene er de seneste årene blitt innskjerpet i lovverket, bl.a. gjennom endringer i forvaltningsloven. Ved valg til styret er det viktig å være klar over dette. At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Loven fastslår at en person er inhabil når han/hun leder eller har en ledende stilling, er medlem av styret eller bedriftsforsamling for et selskap som er part i saken og som ikke helt ut eies av stat eller kommuner, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken.

Forvaltningslovens § 6 fastslår at ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, også der selskapene er fullt ut offentlig eid. KS Eierforum kommenterer at det likevel er viktig å understreke at politisk deltakelse i styrene generelt vil være tillatt, og at politisk kompetanse i mange virksomheter er viktig for

selskapsstyrene. Politikere som har eller har hatt styreverv har også en høyere generell interesse og kunnskap om selskapene og eierstyring, og bidrar på denne måten med viktig kompetanse i kommunestyret og deres ansvar.

SELSKAPSSTRATEGI

Som grunnlag for styringsdialogen mellom eierne og selskapet, forventes selskapet å etablere en selskapsstrategi, forankret i relevante nasjonale og lokale ambisjoner og føringer, eiernes eierstrategi samt selskapsavtalen. Selskapsstrategien skal angi:

- Visjon for selskapet
- Rammer for selskapets virksomhet
- Status for selskapets virksomhet
- Strategiske utfordringer for selskapet
- Strategiske mål og ambisjoner for selskapets virksomhet
- Selskapets strategiske og operative virkemidler

Selskapsstrategien skal rulleres minst en gang pr valgperiode. Det er styret som er ansvarlig for utarbeidelse av selskapsstrategien. Selskapsstrategien skal formelt vedtas i styret, men med mindre markedsmessige forhold tilsier det, skal denne behandles i representantskapet før vedtakelse.

OM DET ER AKTUELT: EIERSKAP I ANDRE SELSKAPER

Selskapet kan etablere hel- eller deleide datterselskaper, der dette tjener selskapets formål. Det legges til grunn at slike selskapsetableringer rettes mot å løse oppgaver som ikke løses på en tilfredsstillende måte ved hjelp av eksisterende marked, samt at nye selskapsetableringer ikke kommer i konflikt med andre eierinteresser kommunene måtte ha.

ØKONOMI

Det forutsettes at selskapet har en finansforvaltning som gir tilfredsstillende avkastning uten at det innebærer en vesentlig finansiell risiko for selskapet. Forvaltningen skal sikre lave finansieringskostnader og god likviditet.

Selskapets formuesforvaltning skal være gjenstand for betryggende kontroll, og styret har ansvar for dette. Dette kan blant annet sikres gjennom utarbeidelse av et finansreglement som regulerer selskapets risikoeksponering.

Om selskapet skal bygge opp en egenkapital bør dette stå her.

Modell for kostnadsfordeling mellom kommunene skal også inn her.

Eiernes innskudd, selskapsandel og forpliktelser bør reguleres her. I et IKS er dette veldig viktig da dette danner grunnlaget for hva den enkelte deltaker ev. kan ta med seg ut av selskapet ved eventuell uttreden.

UTTREDEN OG OPPLØSNING

Rutiner og forutsetninger ved uttreden og oppløsning bør reguleres i eierstrategien.

Trer det inne en ny deltaker eller går aksjene over til ny eier, faller eierstrategien bort om ikke den nye parten uttrykkelig eller stilltiende tilslutter seg denne. I utgangspunktet krever endring av eierstrategien enstemmighet blant deltakerne i det operative eierorgan, om ikke avtalen selv regulerer noe annet. Avtalen kan videre opphøre ved mislighold og eierskifte, men den kan ikke uten videre sies opp.

SELSKAPETS ÅRLIGE EIERMELDING

I tillegg til den årlige årsmeldingen skal selskapet årlig levere en eiermelding. Eiermeldingen vedtas i representantskapet sammen med årsmeldingen og videresendes eierkommunene til informasjon. Eiermeldingen skal rapportere i forhold til gjeldende eierstrategi og selskapsstrategi. Den skal primært vise i hvilken grad selskapet oppfyller eiernes forventinger og selskapets egne mål, gi informasjon om planlagte endringer i tjenestetilbudet, samt vesentlige endringer i kostnadsnivået for selskapet.

EIERSTRATEGI 2016-2020

Konkrete ønsker fra eierne til selskapet:

- 1.
- 2.
- 3.

VEDLEGG 6: UTKAST TIL RETNINGSLINJER FOR VALGKOMITÉ

MANDAT

Valgkomiteen skal i forbindelse med representantskapet/generalforsamlingens valg av medlemmer og varamedlemmer til styret i xxx foreslå kandidater til disse vervene, samt levere forslag til honorar for disse medlemmene i perioden.

STYRET I XXXX

Styret i xxxx består av x medlemmer, hvor x av medlemmene med x numeriske varamedlemmer velges av representantskapet/generalforsamlingens etter forslag fra valgkomiteen.

x ansattevalgt (e) styremedlem(mer) velges uavhengig av de eiervalgte styremedlemmene av og blant de ansatte og for 2 år av gangen.

Valgkomiteen skal legge vekt på de foreslåtte kandidatenes erfaring, kvalifikasjoner og deres evne til å arbeide som medlemmer av xxxx styre på en tilfredsstillende måte.

De eiervalgte styremedlemmene velges for 2 år, men slik at x av styrets medlemmer er på valg hvert år. Begrunnelse er at styret skal sikres kontinuitet.

VALGKOMITEENS SAMMENSETNING

Valgkomiteen består av x medlemmer oppnevnt av representantskapet/generalforsamlingen og velges for 2 år av gangen.

Selskapets styre og selskapets ledelse kan ikke velges inn i valgkomiteen.

Representantskapet/generalforsamlingen vedtar de honorarer som skal utbetales til medlemmene av valgkomiteen.

Valgkomiteens utgifter skal dekkes av selskapet.

PROSEDYRE

Daglig leder i xxxx kaller inn til møte i valgkomiteen 3 måneder før vårmøte i IKS/generalforsamlingsmøte.

Valgkomiteen kommer med skriftlig fremlegg til representantskapet/generalforsamlingen på kandidater til verv som styreleder og styremedlemmer. Dette skal sendes ut sammen med innkalling til møtet i eierorganet.

Valgkomiteen skal også foreslå honorar til styremedlemmene og styrets leder.

Valgkomiteens leder, eller den person som er gitt fullmakt av lederen, skal presentere komiteens anbefalinger i møte og gi en begrunnet fremstilling av anbefalingen.

VALGKOMITEENS ARBEID

Valgkomiteen setter selv grensen for sitt arbeid. Valgkomiteen bør kontakte styremedlemmer og ledelsen i selskapet og eksterne rådgivere kan benyttes ved behov.

Ved valg av medlemmer til styret *skal* det legges vekt på følgende:

- At styret får den kompetansen som er nødvendig for selskapet.
- At styremedlemmene har gode samarbeidsevner.
- En representativ sammensetning og minimum 40% representasjon av hvert kjønn.⁹
- Ivaretagelse av selskapets interkommunale eierskap.

Særlige egenskaper som *kan* vektlegges ved valg av medlemmer:

- Styreleder bør ha ledererfaring og et godt omdømme.
- Medlemmer av styret bør ha og/eller være villige til å tilegne seg ulik kompetanse som styret har behov for ut ifra styrets og selskapets situasjon.
- Medlemmene bør ha egenskaper og/eller erfaring som vil styrke styrets totalkompetanse.

De deler av styrets egevaluering som er relevant for valgkomiteens arbeid, skal gjennomgås og tas i betraktning når valgkomiteen gir sin anbefaling.

Før valgkomiteen anbefaler de foreslåtte kandidatene, skal kandidatene bli utfordret på hvorvidt det kan være noen habilitets utfordringer og bli forespurt om de er villige til å motta vervet som styremedlemmer eller ev. styreleder. Bare kandidater som har bekreftet at de er villige til å inneha slike verv, skal anbefales av valgkomiteen.

⁹ Dette gjelder også varamedlemmene.

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 29.10.2014
Sak: 55/14

Resultat: Annet forslag vedtatt

Arkivsak: 12/4
Tittel: SAKSPROTOKOLL - EIERMELDING/INTERKOMMUNALE SELSKAP GAMMEL SAK 10/56

Vedtak:

1. Prinsipper for styring og samarbeid

Åpenhet, forutsigbarhet, effektivitet og tjenesteproduksjon i et langsiktig perspektiv legges til grunn som prinsipper for styring av de interkommunale samarbeidene og selskapene.

2. Finansieringsmodell

For finansiering av interkommunale samarbeider og selskaper legges et fast grunnbeløp som en viss % av samarbeidets/selskapets budsjetterte netto utgifter for kommende år til grunn. Resten finansieres av eierne etter innbyggertall. Innbyggertall må alltid vektas mest.

3. Vedtekter og selskapsavtaler

Når/dersom selskapsavtaler/vedtekter er til behandling i kommunestyrene, vil likelydende vedtak i 2/3 av kommunene være bestemmende. Kommuner med mer enn 10.000 innbyggere har dobbeltstemme.

4. Informasjon om selskaper/interkommunale formelle samarbeider

Kommunene skal ha lenker til de interkommunale virksomhetene på sine hjemmesider. Offentlige rapporter, meldinger og andre viktige dokumenter skal også finnes der.

5. Antall deltakere i representantskapene (IKS)

Det etableres en ordning der hver kommune peker ut én representant, samt vara, som møter med nødvendige kommunefullmakter i representantskapsmøtene.

6. Kommunal kontaktperson (IKS/formelle samarbeider)

For IKS-ene vil rådmannen eller den han bemyndiger (leder), være kommunal kontaktperson. For øvrige samarbeidsorganer skal kommunal kontaktperson vurderes og i tilfelle slik utpekes, skal det bekjentgjøres hvem det er.

7. Honorar til styremedlemmer

Retningslinjer for honorar for styreverv legges til grunn, slik foreslått i

strategidokumentet. Styre godtgjørelse skal reflektere ansvaret, kompetansen og tidsbruk for innehaver av vervet og svare til kompleksiteten og risikoen selskapsrepresentasjonen innebærer.

8. Eierstrategi til hvert enkelt selskap

Selskapene/samarbeidene skal jevnlig gjennomføre interne prosesser som gjør rede for formål og prioriterte fokus- og arbeidsområder. Selskapsstrategiene skal godkjennes av eierkommunene etter anbefaling av selskaps- /samarbeidsstyrene/representantskapene.

9. Samarbeide etter kommunelovens § 27 – fremtidige organisering

De ulike samarbeidene (§ 27) pålegges å gjennomgå sin egen virksomhet med bakgrunn i den fremlagte rapport. Samarbeidene må komme tilbake til Regionrådet med en avklart anbefaling om sin egen fremtidige organisering

10. Forholdet mellom IRIS Salten og Regionrådet

Felles utviklingsoppgaver for regionen skal ligge hos Regionrådet. Vedtektene i IRIS må endres i samsvar med dette.

11. IRIS-fondet

De rutiner som etableres for så vel avsetning som bruk av IRIS-fondet må så i forhold til at det er Regionrådet som er riktig aktør i forhold til felles utviklingsoppgaver.

12. Regionrådets rolle

Regionrådet skal følge de muligheter og begrensninger som følger av kommunelovens § 27, av rådets formålsparagraf og av til enhver tid gjeldende Saltenstrategier. Regionrådet skal ikke la seg bruke som en tilnæmet samkommune, selv om andre organer måtte ønske det. Om kommunene på forhånd har avklart dette gjennom vedtak, kan regionrådet tillegges spesielle oppgaver og begrenset ansvar, men aldri slik at det kan oppfattes som et forvaltningsorgan som bryter inn i de ordinære demokratisk valgte forvaltningsnivåene, stat, fylke og kommune.

13. Stiftelsene – herunder Nordlandsmuseet.

Stiftelser er selveide. Ingen stiftelser er eid av noen eller styrt av noen andre enn seg selv – bare stiftet av noen. Denne eiermeldingen – eller andre eiermeldinger for den del, vil bare være egnet til å omtale kommunenes samarbeid om stiftelsers innsats og oppgaver. Man vedtar ikke eierstrategier for noe man ikke eier. Å samhandle i praksis, slik at man til enhver tid har styrer i stiftelsene som nyter respekt og tillit og bidrar til at stiftelsen selv gjør det er noe annet.

14. Beiarn kommunestyre vil, etter at innspillene fra alle kommunene er drøftet i regionrådet, ta endelig stilling til de interkommunale eierstrategiene.

15. Den kommunale samlede Eiermeldingen vil bli fullført og fremmet til behandling etter at de interkommunale strategiene er vedtatt. Dette med tanke på samordning og en mest mulig lik holdning/eierpolitikk.

Behandling:

Det ble votert over hvert punkt i innstillingen.

For pkt. to om finansiering fremmet ordfører endringsforslag slik tillegg:
Dette prinsippet skal gjelde for nye samarbeider. For eksisterende samarbeider ønsker Beiarn kommune å beholde den kostnadsfordelingen man har.

For pkt. sju om honorar til styremedlemmer fremmet representanten Ørjan Kristensen forslag om likt honorar for styreverv i alle IKS-selskapene. Dette forslaget fikk fire stemmer og falt.

Pkt. 9 om honorar er kommet dobbelt og tas ut slik at pkt. 10 bli pkt 9 mv.
Nytt pkt. 14: Beiarn kommunestyre vil, etter at innspillene fra alle kommunene er drøftet i regionrådet, ta endelig stilling til de interkommunale eierstrategiene.

Nytt pkt. 15: Den kommunale samlede Eiermeldingen vil bli fullført og fremmet til behandling etter at de interkommunale strategiene er vedtatt. Dette med tanke på samordning og en mest mulig lik holdning/eierpolitikk.

SR-sak 21/15 INTERKOMMUNALE EIERSTRATEGIER I SALTEN: FELLES STRATEGI FOR SAMARBEID OG EIERSTYRING

Sammendrag

Salten Regionråd behandlet i juni 2014 forslag til eierstrategidokument "Felles strategi for samarbeid og eierstyring" og gjorde følgende enstemmige vedtak i SR-sak 14/14:

1. Salten Regionråd tar presentasjonen til orientering og slutter seg til hovedlinjene i strategidokumentet.
2. Strategidokumentet "Felles eierstrategi for samarbeid og eierstyring" sendes til kommunene for uttalelse.
3. Kommunene bes særskilt om å kommentere problemstillingene som er skissert i drøftingsnotatet.
4. Kommunene bes å gi tilbakemelding innen 1. november slik at saken kan behandles i regionrådets møte den 27. – 28. november 2014.
5. Strategidokumentet sendes tilbake til kommunene for endelig behandling.

Prosessen med arbeidet om interkommunale eierstrategier har pågått siden 2012. Arbeidet har sin bakgrunn i et vedtak i representantskapet i IRIS Salten, men også etter et ønske fra de enkelte kommuner både politisk og administrativt. Rådmannsgruppa har ledet prosessen med utarbeidelse av strategidokumentet, med bistand fra advokat Vibeke Resch-Knutsen.

I regionrådets møte i november 2014 ble følgende enstemmige vedtak fattet i SR-sak 54/14:

"Arbeidsutvalget får i oppgave å jobbe videre med saken med sikte å legge den frem for regionrådet i juni 2015."

Beskrivelse

Følgende momenter har vært til vurdering i kommunene, jf. vedlagte drøftingsnotat:

1. Prinsipper for styring av samarbeid
2. Finansieringsmodell
3. Vedtekter og selskapsavtaler
4. Informasjon
5. Antall deltakere i representantskapet
6. Kontaktpersoner i kommunene
7. Honorar styremedlemmer
8. Eierstrategi for hvert enkelt selskap
9. Samarbeide etter kommunelovens § 27
10. Forholdet mellom IRIS Salten og Regionrådet
11. IRIS-fondet
12. Regionrådets rolle
13. Nordlandsmuseet (forholdet til stiftelser) – ikke alle kommunene har behandlet dette punktet.

Oppsummering		
Prinsipper	Konklusjon	Regionrådets anbefaling
<p>1: Prinsipper for styring av samarbeid</p> <p>4: Informasjon om selskapene</p> <p>6: Kontaktpersoner i kommunene</p> <p>7: Honorar til styremedlemmer</p> <p>11: IRIS-fondet</p>	Kommunene slutter seg til disse prinsippene	Kommunene slutter seg til disse prinsippene
2: Finansieringsmodell		Må diskuteres
3: Vedtekter og selskapsavtaler		Må diskuteres
5: Antall deltakere i representantskapet	Alle kommunene, foruten Fauske og Steigen, har sluttet seg til forslaget om at hver kommune møter med 1 representant med nødvendige fullmakter i representantskapet.	Fauske og Steigen bes å omgjøre sitt vedtak, og slutte seg til forslaget om at hver kommune møter med 1 representant med nødvendige fullmakter i representantskapet.
8: Eierstrategi for hvert enkelt selskap	<p>Det er i drøftingsnotatet stilt spørsmål om kommunene skal gå sammen om å utarbeide eierstrategier for de enkelte selskaper. Det er unaturlig (jf. vedtak til Fauske, Gildeskål og Steigen) at det enkelte selskap skal utarbeide eierstrategier for sitt eget selskap.</p> <p>Kommunene bør utarbeide sine egne eierstrategier for selskaper, men for interkommunale selskaper og samarbeid er det "Felles strategi for samarbeid og eierstyring i Salten" som ligger til grunn for utøvelse av eierskapet.</p>	<p>Alle kommunene bør kunne slutte seg til at selskapene/ samarbeidene jevnlig skal gjennomføre interne prosesser som gjør rede for formål og prioriterte fokus- og arbeidsområder.</p> <p>Det samme gjelder selskapsstrategiene, som skal godkjennes av eier-kommunene etter anbefaling av selskaps-/samarbeidsstyrene/ representantskapene.</p> <p>Kommunene kan i samarbeid utarbeide eierstrategier for hvert selskap de deltar i. For interkommunale selskaper og samarbeid er det "Felles strategi for samarbeid og eierstyring i Salten" som ligger til grunn for utøvelse av eierskapet.</p>
9: Samarbeid etter kommunelovens § 27	De ulike samarbeidene (§ 27) pålegges å gjennomgå sin egen virksomhet med bakgrunn i den fremlagte rapport og komme tilbake til Regionrådet med en anbefaling	Beiarn, Bodø og Saltdal bes å omgjøre sitt vedtak, slik at man i fremtiden ikke benytter samarbeid etter kml. § 27 mellom kommunene i Salten

	for sin egen fremtidige organisering. Beiarn, Bodø og Saltdal har ikke sluttet seg til at samarbeid etter kml. § 27 i fremtiden ikke skal brukes mellom kommunene i Salten.	
10: Forholdet mellom IRIS Salten og Regionrådet		Må diskuteres
12: Regionrådets rolle		Regionrådet er en selvstendig juridisk enhet, jf. kml. § 27 og følger til enhver tid de muligheter og begrensninger som ligger i denne paragraf. Regionrådet styres etter gjeldene vedtekter, samt Saltenstrategiene som danner grunnlaget for de felles utviklingsoppgavene som ønskes løst i Salten.
13: Forholdet til stiftelser (Nordlandsmuseet)	Prinsippet tas ut av eierstrategiene, da stiftelser eier seg selv. Man bør finne en egnet arena for å diskutere forholdet til stiftelser og hvordan man skal følge opp disse.	Prinsipp nr. 13 tas ut av eierstrategiene

Vurdering

Alle kommunene har sluttet seg til prinsippene 1, 4, 6, 7 og 11. Kommunene har gjort ulike vedtak på de øvrige prinsippene, men det er særlig prinsipp 2, 3 og 10 som må diskuteres grundig for å finne en omforent løsning på.

Prinsipp 2 – finansiering:

I utkast til eierstrategier er det skissert noen hovedlinjer for hvilket utgangspunkt man skal ta når man diskuterer finansiering av interkommunale samarbeid/selskaper. Det kan være vanskelig å enes om én modell som skal gjelde for ethvert samarbeid/selskap. En løsning kan derfor være at ordlyden blir stående slik den er formulert i strategidokumentet, og at kommunene må diskutere for det enkelte samarbeid/selskap hvilken konkret modell som skal gjelde.

Prinsipp 3 – vedtekter og selskapsavtaler:

Innholdet i vedtekter og selskapsavtaler reguleres av norsk lov. Det er likevel slik at endringer i vedtekter for selskaper kan gjøres av selskapets eierorgan. Dersom

selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene, gjelder følgende ordning:

“Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativene blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyre dobbeltstemme i denne ordningen.”

Dette er ment som et forenklende forslag, men kan virke mot sin hensikt da enkelte kommuner kan “overkjøres” ved et slikt prinsipp. Man bør derfor diskutere om man skal forholde seg til reguleringen gjennom norsk lov og la dette styre formalitetene rundt dette prinsippet.

Prinsipp 10 – forholdet mellom IRIS Salten og Salten Regionråd:

Dette prinsippet inngår ikke som en del av eierstrategiene, men er ment som en anbefaling overfor kommunene slik at kommunene skal framstå som troverdig i presentasjonen av eierstrategiene.

Eierstrategiene kan derfor vedtas uavhengig av om dette prinsippet er vedtatt eller ikke. Forhandlingsutvalget bør diskutere om man skal ta dette prinsippet ut av behandlingen av eierstrategiene, og at kommune tar dette opp i representantskapet i IRIS Salten for å eventuelt endre vedtektene til selskapet. Det er formelt sett den riktige måten å gjøre dette på. Kommunestyrene kan ikke gjøre en vedtektsendring på vegne av IRIS så fremst det ikke står formulert i vedtektene.

Arbeidsutvalgets behandling

Arbeidsutvalget behandlet saken i møte 17. april 2015 under AU-sak 16/15 hvor følgende vedtak ble fattet:

1. Arbeidsutvalget nedsetter et politisk forhandlingsutvalg bestående av ordførerne i Bodø, Fauske, Meløy og Sørfold kommuner. Forhandlingsutvalget gis mandat til å utarbeide et endringsforslag basert på de vedtak som er gjort i kommunene. Leder i rådmannsgruppa er sekretær for utvalget.
2. Nytt forslag til “Felles strategi for samarbeid og eierstyring i Salten” legges fram til behandling i regionrådets møte i juni 2015. Saken sendes til videre behandling i kommunene etter at regionrådet har behandlet saken.
3. Regionrådet sender ut et skriv til kommunene som gjør oppmerksom på status og fremdrift i de problemstillinger vi står overfor.

Behandling i politisk forhandlingsutvalg

Politisk forhandlingsutvalg behandlet saken i møte 22. mai 2015 og legger saken frem for regionrådet med følgende

Forslag til vedtak:

Det vises til felles strategi for samarbeid og eierstyring, samt til diskusjonsnotat i tilknytning til denne. Salten Regionråd anbefaler kommunene å vedta “Felles strategi for samarbeid og eierstyring” med følgende endringer:

Prinsipp 2: Finansieringsmodell

Målsettingen med dette prinsippet må være forutsigbarhet, samt det å finne en mest mulig rettferdig finansieringsmodell som alle kommunene kan være med på.

Følgende legges til grunn i valg av finansieringsmodell:

- grunnfinansiering
- innbyggertall
- nytteverdi

Valg av finansieringsmodell kan gis tilbakevirkende kraft.

Prinsipp 3: Vedtekter og selskapsavtaler

Innholdet i vedtekter og selskapsavtaler reguleres gjennom norsk lov. Dette legges til grunn i de tilfeller hvor det skal gjøres endringer i vedtekter eller selskapsavtaler.

Følgende ordlyd

“Dersom selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene gjelder følgende ordning: Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativene blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyre dobbeltstemme i denne ordningen”

tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 5: Antall deltakere i representantskapet

Til selskapenes representantskap velges det 1 representant fra hver kommune med tilstrekkelig antall varamedlemmer i rekke.

Prinsipp 8: Eierstrategi for hvert enkelt selskap:

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 9: Samarbeid etter kommunelovens § 27

Samarbeid etter kml. § 27 skal i fremtiden ikke brukes mellom kommunene i Salten.

Prinsipp 10: Forholdet mellom IRIS Salten og Salten Regionråd

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 12: Regionrådets rolle

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 13: Forholdet til stiftelser

Tas ut av eierstrategiene da stiftelser eier seg selv.

Bodø, den 27.5.2015

Kjersti Bye Pedersen
sekretariatsleder

Trykte vedlegg:

- Strategidokument: "Felles strategi for samarbeid og eierstyring"
- Notat: Diskusjonsgrunnlag for ulike problemstillinger tilknyttet felles strategi og eierstyring for kommunene i Salten
- Oversikt over vedtak i kommunene
- Oppsummering av behandling i kommunene

Utskrift fra møteprotokoll

Møte i: **Salten Regionråd**

Dato: **5. juni 2015**

Sak: SR-sak 21/15 Interkommunale eierstrategier i Salten: Felles strategi for samarbeid og eierstyring

Enstemmig vedtak:

Det vises til felles strategi for samarbeid og eierstyring, samt til diskusjonsnotat i tilknytning til denne. Salten Regionråd anbefaler kommunene å vedta "Felles strategi for samarbeid og eierstyring" med følgende endringer:

Prinsipp 2: Finansieringsmodell

Målsettingen med dette prinsippet må være forutsigbarhet, samt det å finne en mest mulig rettferdig finansieringsmodell som alle kommunene kan være med på.

Følgende legges til grunn i valg av finansieringsmodell:

- grunnfinansiering
- innbyggertall
- nytteverdi

Valg av finansieringsmodell kan gis tilbakevirkende kraft.

Prinsipp 3: Vedtekter og selskapsavtaler

Innholdet i vedtekter og selskapsavtaler reguleres gjennom norsk lov. Dette legges til grunn i de tilfeller hvor det skal gjøres endringer i vedtekter eller selskapsavtaler.

Følgende ordlyd

"Dersom selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene gjelder følgende ordning: Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativene blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyrer dobbeltstemme i denne ordningen"

tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 5: Antall deltakere i representantskapet

Til selskapenes representantskap velges det 2 representanter, 1 fra posisjon og 1 fra opposisjon fra hver kommune med tilstrekkelig antall varamedlemmer i rekke.

Ordfører avgir stemme på vegne av kommunen.

Prinsipp 8: Eierstrategi for hvert enkelt selskap:

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 9: Samarbeid etter kommunelovens § 27

Samarbeid etter kml. § 27 skal i fremtiden ikke brukes mellom kommunene i Salten.

Prinsipp 10: Forholdet mellom IRIS Salten og Salten Regionråd

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 12: Regionrådets rolle

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 13: Forholdet til stiftelser

Tas ut av eierstrategiene da stiftelser eier seg selv.

BUDSJETT 2016 OG ØKONOMIPLAN 2016 - 2019

Saksbehandler: Ole Petter Nybakk
 Arkivsaksnr.: 15/330

Arkiv: 151

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
16/15	Arbeidsmiljøutvalget	23.11.2015
31/15	Driftsutvalget	24.11.2015
56/15	Plan- og ressursutvalget	24.11.2015
55/15	Formannskapet	25.11.2015

Rådmannens innstilling:

- 1 Avgifts- og gebyrregulativet for 2016 vedtas iht. vedlegg.
- 2 Budsjettet for året 2016, vedtas på rammenivå for hver enkelt avdeling og for kirkelig fellesråd. Rammeområdene gis følgende netto utgiftsrammer:

Budsjett 2016		
Rammeområde 1	Sentral ledelse	11 192 019
Rammeområde 2	Oppvekst	23 537 128
Rammeområde 3	Helse og omsorg	44 396 078
Rammeområde 4	Religiøse formål	1 483 000
Rammeområde 5	Land./kul./miljø	5 869 353
Rammeområde 6	Teknisk	7 059 025
Rammeområde 7	Næring	- 3 500 000
SUM – til fordeling drift		90 037 000

- 3 Beiarn kommune skriver ut eiendomsskatt, jfr eiendomsskatteloven §§ 2 og 3.

I medhold av eiendomsskatteloven § 3 skal det skrives ut eiendomsskatt på verker og bruk og på øvrige eiendommer.

I medhold av eiendomsskattelovens § 11 vedtas følgende skattesatser for 2014:

Verker og bruk: 7 promille

Øvrige eiendommer: 4 promille

Eiendomsskatten skal betales i 3 terminer med forfall 20.03, 20.07 og 20.11.

For øvrig skal utskrivningen av eiendomsskatt bygge på eiendomsskattevedtektene som er vedtatt av kommunestyret 12.05.10, sak 16/10.

- 4 Beiarn kommune tar opp lån på 9.377.000. Kommunens låneopptak anvendes til finansiering av budsjetterte investeringer i henhold til vedlagte spesifikasjoner og oversikter. Totale investeringer beløper seg til 13.865.000.

- 5 Økonomiplan for Beiarn kommune for 2016 – 2019 vedtas slik det fremgår av innstilling fra Beiarn Formannskap med spesifikasjoner og oversikter.

Saksutredning:

Beiarn kommunes økonomiplan for 2016 - 2019 og årsbudsjett for 2016 er utarbeidet med hjemmel i kommunelovens §§ 44 og 45. Første år av økonomiplanen er bindende budsjettår og gir konkrete budsjetttrammer til de enkelte kommunale ansvarsområder. Budsjettet er kommunens viktigste styringsverktøy for kommende år.

Dette dokumentet er utarbeidet for å gi Formannskapet hjelp til å avgi sin innstilling i budsjett- og økonomiplanen. Formannskapets innstilling ventes å foreligge 25. november og vil legges til offentlig ettersyn fram mot kommunestyrets endelige behandling 16. desember.

Budsjettprosess, status og løsningsforslag

I en budsjettprosess er det både naturlig og aktuelt med politisk justering og å vurdere om de ulike deler av virksomheten er effektivt nok drevet. Rådmannen viser i denne sammenhengen til årsoppgjøret for 2014 og til oppdaterte KOSTRA-data som er vedlegg til budsjettokumentet. Sammen med vedtak i enkeltsaker, for eksempel sak om kommunens finansreglement eller sak om lokal økonomisk handlingsregel, utgjør dette informasjonen som anses nødvendig for at kommunestyret kan fatte et godt økonomiplanvedtak. Rådmannen er meget opptatt av å få frem all informasjon som politikken ønsker seg, siden det ennå ikke har latt seg gjøre å balansere siste del av økonomiplanen. Det er ikke avholdt budsjettkonferanse for nyvalgt kommunestyre, der de økonomiske rammevilkårene er drøftet og avklart. Det gjør situasjonen spesielt krevende. Rådmann, kommunallederne og økonomisjef vil derfor stille seg til rådighet for alt politisk videre arbeid med denne saken.

I en kommuneorganisasjon forteller den løpende driften mye om hvordan neste år vil bli. Slik er det når mange av tjenestene er lovpålagte og det følger lover og regler ved både tjenester og myndighetsutøvelsen vi er satt til. Administrasjonen har utover høsten lagt inn kommunens påregnelige utgifter og inntekter ved en ren videreføring av løpende aktivitet. Tallmaterialet er korrigert for vedtak som er fattet både sentralt og lokalt, for lønns- og personalendringer og for eventuelle feilbudsjetteringer som er avdekket. Vi er svært usikre på hvor mye kommunen vil tape på omleggingen av inntektssystemet fra 2017, men finner å må ta inn et tall i konsekvensjusteringene på dette område. Tallet er 3 millioner. Vi frykter at det er altfor lite og at utfordringene egentlig er større enn omtalt under.

Resultatet av dette arbeidet viser en underdekning for 2016 på vel 6,6 millioner.

Å finne kostnadsbesparende og inntektsøkende tiltak nok til å dekke inn så mye er svært utfordrende. Rådmannen har varslet kommunestyret at det er nødvendig å benytte noe av forventet gevinst på kommunens finansielle aktiva for å finne dekning i 2016.

Det beløpet som her er benyttet er på 2,9 millioner. Rådmannen finner grunn til å beskrive dette som dristig, all den tid kommunen ikke har tjent ei eneste krone av disse ennå. Det er ikke tilrådelig å øke bruken av forventet avkastning utover det rådmannen tilrår.

Tiltaket reduserer underdekningen og det har vært nødvendig å finne ytterligere 3,7 millioner for å kunne presentere den nødvendige balansen. Foreldrebetaling i barnehagen og sammenslåing av skolene til Moldjord fra høsten 2016 er foreslått og ventes å bli debattert. Rådmannen er godt kjent med at dette er tiltak som ikke er ønsket. Lovkravet må likevel gå foran. Vi skal fremme et budsjett der realistiske tiltak gir balanse mellom inntekter og utgifter. De forslag som er fremmet fra rådmannen er et uttrykk for lite handlingsrom og at det ikke er lett å kutte kostnadene når gode tjenester fortsatt skal gis i et spredtbygd dalføre. Spesielt vil rådmannen peke på det uheldige i at den sektoren som har økende tjenestebehov, på grunn av flere brukere og mer kompetansekrevende oppgaver, er den som foreslås å ta de største nedtrekkene. Dette gjelder innen helse og omsorg. Vi har sagt og skrevet det før. Den omstillingen som er på gang innenfor dette området er vi dømt til å lykkes med. Og det haster veldig å få på plass nye omsorgsboliger nært sykehjemmet slik at de som har behov for mest hjelp kan få den hjelpen til lavest mulig kostnad.

Med hensyn til resten av økonomiplanperioden er utfordringen som må dekkes inn følgende;

2017: 5 millioner

2018: 6 millioner

2019: 6,8 millioner

Helårsvirkning av de kostnadskutt rådmannen tilrår for budsjettbalanse i 2016 er da tatt hensyn til. Hvis ikke vi gjør tøffe kutt i 2016 blir det enda vanskeligere fra 2017.

Rådmannen tilrår ingen realistiske og gjennomførbare tiltak som kan løse denne utfordringen uten å rasere lovpålagte tjenester. Vi må jobbe sammen med politikken om en så stor utfordring og det haster. Ideer til mulige løsninger er omtalt i rådmannens innledning til budsjettokumentet. Vi finner ingen grunn til å gjenta dette.

Hvorfor ble det sånn

Kommunenes største inntekter kommer fra staten gjennom statsbudsjettet og inntektssystemet for kommuner. Beiarn kommunes andel av den varslede inntektsøkningen fra regjeringen er mindre enn gjennomsnittet for kommunene. Dette skyldes at vi blir færre innbyggere og at Beiarn taper på flere av de systemendringene som er gjort de siste årene. Ved årsskiftet var det 1.056 beiarværingers mens vi ti måneder senere er 1.040. Det er dette innbyggertallet budsjettet bygger på og det er dette innbyggertallet som legges til grunn for økonomiplanen. Det sist kjente og faktiske innbyggertallet er på 1.025.

Rådmannen korrigerer ikke inntektssiden med bakgrunn i dette, men påpeker at statsinntektene for hele planperioden kan være vurdert for optimistisk.

Den nominelle økningen i rammetilskudd for 2016 dekker ikke økningen i lønn og pensjon for ansatte. Når oppgavene i tillegg øker i omfang og kompleksitet, forstår vi at kommunens fremtidige økonomiplanløsning ikke er å finne hos våre sentrale myndigheter. Dette må vi selv ordne opp i.

Beiarn kommune må altså redusere utgiftene i takt med påregnelig redusert folketall og påregnelig reduserte inntekter fra staten. Dette er ikke enkelt. Utgifter oppstår gjerne sprangvis og tar tid å redusere, mens inntektene går jevn og raskt nedover.

Beiarn har avgjørende inntekter fra kraftsektoren. Konesesjonsavgift utgjør vel 3. millioner pr år og er stabil. Den kan ikke benyttes til drift, men til næring og investeringer i infrastruktur.

Naturressursskatten er rimelig stabil og på nivå 6.5 mill årlig. Inntekten herfra kan benyttes til drift, men inngår i den skattemessige utjevningen i inntektssystemet. Vi får altså mindre tilskudd fra staten som følge av naturressursskatten.

Nettoinntekten fra konsesjonskraft og eiendomsskatt på kraftverk kan vi benytte fritt. Konesesjonskraftinntektene har hatt positiv utvikling fra 2002 og helt til i 2011. Men lave kraftpriser og andre forhold har gitt nedgang i disse inntektene de siste årene. Vi mener å nå budsjetterte 3 millioner i 2015 og bruke samme tall videre i økonomiplanen.

Eiendomsskatt av (i hovedsak) kraftverkene utgjør en stor og avgjørende inntekt for kommunen. Den gir Beiarn tredjeplass i fylket målt i skatteinntekt pr innbygger. Beiarn har maksimal skattesats med 7 promille. Det ventes å gi årlig inntekt fra verker og bruk på 13,9 millioner fra 2016. Det er søkt om flere nye anlegg som vil bli behandlet av NVE i 2016. Rådmannen har ikke spekulert i at dette vil gi økte inntekter mot slutten av planperioden. I tillegg til usikkerheten ved om det blir gitt tillatelse, er det så lave kraftpriser at det er usikkert om nye verk faktisk blir bygd. Eventuelle investeringer ett år vil gi økt eiendomsskatt to år etter at investeringene er gjort fra utbygger.

Beiarn kommune har viktige inntekter på finansområdet. Avkastningen av det såkalte Sjøfossenfondet vil imidlertid svinge. Særlig 2015 har gitt oss ny erfaring på dette området, der vi har redusert forventet avkastning med 8 millioner. Avkastningen må på plass det ene regnskapsåret før man faktisk og sikkert kan gjøre seg nytte av den til kommunal drift. Dette fondet er kommunens store og avgjørende sparebøsse og kommunestyret har avgjort at man både skal opprettholde realverdien av fondet fra ett år til det neste og i tillegg sette av midler til bufferfond inntil dette er på 10 % av selve fondet. Til nå er det satt av fire millioner (av 22). Rådmannen vurderer det som risikofylt å legge opp til en vesentlig finansiering av kommunal drift med disse midlene. Spesielt gjelder dette før vi har fått opparbeidet oss en solid buffer mot år med negativ avkastning. De vil komme.

I økonomiplansammenheng har vi forutsatt at senere års lønns- og prisvekst skal kompenseres med tilsvarende økning i rammetilskudd. Vi har ikke spesielt god erfaring med det, men gjør samme forutsetning denne gangen. Det bidrar til press på kommunens spesielle inntekter. Det nedtrekket som er foretatt i konsekvensjusteringene på dette området, kr. 3 mill, er knyttet forventet nedgang som følge av endringer i inntektssystemet.

Kommunens gjeldsbelastning er overkommelig sett i forhold til størrelsen på fonds totalt. Likevel kan den bli krevende, dersom vi skal fortsette å bruke mye av finansavkastningen til selve tjenesteproduksjonen. Vedvarende lav rente på låneporteføljen har kanskje gjort at vi har lite fokus på dette. De fremtidige investeringene bør gi redusert drift og arbeidsbelastning. Investeringen i inntil ni nye og moderne omsorgsboliger med tilgang til heldøgns pleie er viktig å få gjennomført fort. På sikt mener rådmannen at kommunen bør gi skole- og barnehagetilbudet fra ett nytt og moderne bygg i stedet for fire.

Kommunen planlegger å investere for 81 millioner i planperioden. Sammen med gjeld vi har fra tidligere investeringer gjør det oss sårbare for renteøkninger. Det er ikke lagt opp økt rente i økonomiplanperioden.

Statlige rammebetingelser og oppgavefokus mot kommunene

Gjennom et økende sett av lover og forskrifter, rundskriv, reguleringer og ymse planverk og styringsdokumenter bestemmer Staten mye av det kommunene gjør. Staten blir en stadig tydeligere premisgiver for kommunes aktivitet. Betalingen for å løse oppgavene får vi i hovedsak gjennom kommunedelen i Statsbudsjettet med tilhørende inntektssystem.

Fra oppfølgingsbrev til kommunene ifm fremlegging av Regjeringens forslag til Statsbudsjett hitsettes:

Den samlede pris- og kostnadsveksten (kommunal deflator) anslås til 2,7 pst. Også dette er samme anslag som i Revidert nasjonalbudsjett 2015. Etter dette anslås realveksten i samlede inntekter i 2015 til 9 milliarder kroner (tilsvarende 2,2 prosent). Veksten i frie inntekter anslås til 6,1 milliarder kroner (tilsvarende 1,9 prosent). Inntektsanslagene er de samme som etter stortingsbehandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2015.

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2016 på 7,3 mrd. kroner. Av den samlede inntektsveksten er 4,7 mrd. kroner frie inntekter. Veksten i frie inntekter fordeles med 4,2 mrd. kroner på kommunene og 0,5 mrd. kroner på fylkeskommunene. Ut over denne veksten i frie inntekter, foreslår Regjeringen økte bevilgninger til flere tiltak innen helse og omsorg, barn og unge og samferdsel. Disse er nærmere kommentert under særskilte satsninger.

Det er betydelig usikkerhet om utviklingen i norsk økonomi og kommunenes skatteinntekter. Anslaget for skatteinntegangen i kommunesektoren i 2016 bygger på en samlet vurdering av utviklingen i norsk økonomi. Regjeringen følger nøye med på den økonomiske utviklingen og vil foreta en ny vurdering av kommuneøkonomien og skatteinntegangen i forbindelse med

Revidert nasjonalbudsjett 2016.

Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med økte utgifter for kommunesektoren knyttet til befolkningsutviklingen. Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har anslått merutgiftene for kommunesektoren i 2016 til om lag 2,1 mrd. kroner som følge av den demografiske utviklingen. Av dette kan det anslås at om lag 1,7 mrd. kroner må finansieres innenfor veksten i frie inntekter.

I Kommuneproposisjonen 2016 ble veksten i kommunesektorens samlede pensjonskostnader anslått til i størrelsesorden 900 mill. kroner i 2016, ut over det som dekkes av den kommunale deflatoren. De økte kostnadene må dekkes av de frie inntektene.

Frie inntekter til nye eller utvidede oppgaver

Veksten i frie inntekter gir kommunesektoren et handlingsrom i 2016 til å bygge ut tjenestene eller bedre kvaliteten på tjenestetilbudet i tråd med lokale behov. Bindingene på de frie inntektene i form av økte demografikostnader og pensjonskostnader utgjør i alt 2,6 mrd. kroner. I tillegg kommer Regjeringens satsinger på tiltak finansiert innenfor de frie inntektene på i alt 1,2 mrd. kroner. Innenfor den samlede veksten i frie inntekter innebærer dette et handlingsrom for kommunesektoren samlet sett på 0,9 mrd. kroner.

Regjeringen styrker det sosiale sikkerhetsnettet gjennom å sette av 400 mill. kroner av veksten i frie inntekter til en bedre rusomsorg, fordelingen her vil skje etter sosialhjelpsnøkkelen. Det er avsatt 200 mill. kroner til helsestasjons- og skolehelsetjenesten som bevilges gjennom en særskilt fordeling. Videre er 400 mill. kroner av veksten i frie inntekter knyttet til et mer fleksibelt barnehageopptak. Av veksten i frie inntekter til fylkeskommunene er 200 mill. kroner begrunnet i behovet for fornying og opprusting av fylkesveiene.

Skatteandel

Kommunesektorens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes maksimalsatser på skattørene for kommuner og fylkeskommuner. Det foreslås at den kommunale skattøren for 2016 settes opp med 0,45 prosentpoeng til 11,8 pst. Forslaget til skattører er da tilpasset en skatteandel på 40 pst.

Særskilte satsninger

Ut over vekst i frie inntekter, foreslås det satsninger i statsbudsjettet som berører kommunene:

Helse og omsorg

I tillegg til satsingen på rusomsorgen og helsestasjons- og skolehelsetjenesten gjennom kommunenes frie inntekter foreslår regjeringen:

- **Investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser:** Det foreslås en tilsagnsramme på 4,1 mrd. kroner til 2 500 heldøgns omsorgsplasser i sykehjem og omsorgsbolig i 2016.
- **Dagtilbud til demente:** Regjeringen vil fremme forslag til endring av helse- og omsorgstjenesteloven slik at kommunene fra 1. januar 2020 får plikt til tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. Det legges opp til en utbygging av tilbudet fram mot 2020. Det bevilges 71,3 mill. kroner på øremerket post på HODs budsjett i 2016. Dette vil legge til rette for 1 200 nye plasser.

• *Øyeblikkelig hjelp: Kommunene har fra 1. januar 2016 en plikt til å sørge for øyeblikkelig hjelp døgnopphold for pasienter med somatiske sykdommer. Som følge av dette foreslås det å overføre 1 206,6 mill. kroner til rammetilskuddet til kommunene. Beiar sin del av dette er tatt inn i rammetilskuddet og konsekvensjustert for. Det gir behov for å investere ca 170.000 i utstyr og det gir økte utgifter til lege- og helsepersonell mv på grovt 600.000. Som tiltak i budsjettet er ført inn en sak om ikke å gjøre dette selv, men heller kjøpe plass fra Bodø kommune. Det skal være en KAD-plass pr. 5.000 innbyggere.*

Ressurskrevende tjenester

Formålet med toppfinansieringsordningen er å sikre at tjenestemottakere som krever stor ressursinnsats fra det kommunale tjenesteapparatet, får et best mulig tilbud uavhengig av kommunens økonomiske situasjon. I 2016 får kommunene kompensert 80 pst. av egne netto lønnsutgifter til helse- og omsorgstjenester ut over et innslagspunkt på 1 081 000 kroner.

Barnehage

0,4 mrd. kroner av veksten i frie inntekter er knyttet til et mer fleksibelt barnehageopptak. Bevilgningen over Kunnskapsdepartementets budsjett knyttet til økt kompetanse og kvalitet økes med 160 mill. kroner i 2016. Disse midlene skal blant annet gå til arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning og til lokale tiltak for å styrke det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Videre er det bevilget 10 mill. kroner over rammetilskuddet for å legge til rette for at kommunene kan styrke sitt informasjons- og rekrutteringsarbeid for å øke barnehagedeltakelsen for barn fra familier med lav inntekt og/eller minoritetspråklig bakgrunn.

Skole

Som en del av regjeringens realfagsstrategi foreslås det å øke timetallet i naturfag med én uketimer på 5.-7. trinn fra høsten 2016. Kommunene kompenseres gjennom en økning i rammetilskuddet på 77,6 mill. kroner. Kompetansesatsingen i skolen fortsetter på samme nivå. I løpet av to år har regjeringen nesten tredoblet antallet plasser i videreutdanning for lærere, og i 2016 vil over 5 000 lærere få tilbud om videreutdanning. Regjeringen foreslår en investeringsramme på 1,5 mrd. kroner i rentekompensasjonsordningen for skole- og svømmeanlegg i 2016. Med dette forslaget er hele investeringsrammen på 15 mrd. kroner i den åtteårige ordningen som ble innført i 2009, faset inn i budsjettet.

Flyktninger og integrering

Det har vært en kraftig økning i antall asylsøkere til Europa. Dette har også ført til en stor økning til Norge. Regjeringen har derfor lagt fram forslag om tilleggsbevilgninger i 2015 som følge av et økt antall asylsøkere sammenlignet med hva som ligger til grunn for gjeldende budsjett. I budsjettet for 2016 vil regjeringen:

- *Styrke integreringstilskuddet med 50 mill. kroner til et ekstratilskudd til kommuner ved bosetting av flyktninger. Kriteriet for å få tilskudd er at kommunen i 2016 bosetter flere enn de ble anmodet om i 2015. Tilskuddet blir utbetalt med 50 000 kroner for hver person kommunen bosetter utover dette i 2016.*
- *Styrke det særskilte tilskuddet for bosetting av enslige, mindreårige flyktninger med 25 mill. kroner. Særskilt tilskudd blir utbetalt til kommunene når enslige, mindreårige flyktninger blir bosatt. Satsen foreslås økt fra 191 300 kroner i 2015 til 207 000 kroner i 2016.*

Som følge av den store økningen i antallet asylsøkere siden sommeren, har regjeringen også varslet at den vil legge fram en tilleggsproposisjon for 2016-budsjettet i løpet av høsten. Styrke kommuner med store investeringsbehov

Kommuner med høy befolkningsvekst vil ha utfordringer i å tilpasse tjenestetilbudet til en voksende befolkning. Regjeringen har nå senket terskelen for å motta veksttilskudd. I 2015 måtte kommunene ha en befolkningsvekst på 1,6 prosent før de mottok tilskudd, i 2016 senkes terskelen til 1,5 prosent. Endringene skal styrke vekstkommunenes mulighet til å levere gode tjenester til innbyggerne. Tilskuddet prisjusteres fra 55 000 kr i 2015 til 56 485 kr per innbygger utover vekstgrensen i 2016.

Småkommunetilskuddet holdes nominelt uendret i 2016.

Tiltakspakke for økt sysselsetting

Som ledd i tiltakspakken foreslår Regjeringen et engangstilskudd på 500 millioner kroner til vedlikehold og rehabilitering av skoler og omsorgsbygg i kommuner. Midlene vil bli fordelt med likt kronebeløp per innbygger uten søknad. Midlene kommer i tillegg til veksten i kommunenes inntekter.

Kommunereform

De nyvalgte kommunestyrene har frist til 1. juli 2016 med å gjøre vedtak.

Fylkesmennene skal oppsummere og gi tilråding om kommunestrukturen høsten 2016 og regjeringen skal fremme proposisjon om ny kommunestruktur våren 2017.

En samlet lovproposisjon om nye oppgaver til større kommuner legges fram for Stortinget våren 2017.

Regjeringen har også satt i gang et arbeid med en generell gjennomgang av den statlige styringen av kommunene, med sikte på å redusere detaljstyringen. Resultatet av gjennomgangen vil bli presentert for Stortinget våren 2017.

Finansielle indikatorer

Netto driftsresultat viser hva kommunene/fylkeskommunene sitter igjen med av driftsinntekter når alle driftsutgifter inkludert netto renteutgifter og låneavdrag er trukket fra. Netto driftsresultat kan enten brukes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk. Ifølge Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) bør netto driftsresultat over tid ligge på om lag 1¼ prosent av driftsinntektene for kommunene samlet.

Gitt rådmannens budsjettforslag vi kommunen få et brutto driftsresultat på 4,22 mill, tilsvarende 3,35 % av inntektene. Videre vil rådmannens budsjettforslag legge opp til et netto driftsresultat på 5,32 mill, tilsvarende 4,2 % av inntektene. Rådmannen finner dette tilfredsstillende, men minner om den store usikkerheten – særlig på inntektssiden.

Kommunene i Nordland hadde i gjennomsnitt 57 927 kroner per innbygger i netto lånegjeld i 2014. Landsgjennomsnittet var 54 588 kroner per innbygger. Beiarn kommune har en egen gjeld (ikke formidlingslån) på 90 922 pr innbygger gitt rådmannens budsjettforslag.

Øvrige forutsetninger

Lokale forutsetninger og viktige føringer er tatt inn i budsjettdokumentet og kommentert avdelingsvis.

Befolkningsmessige utviklingstrekk – endret behov.

Siden tusenårsskiftet har folketallet pr. 1. januar utviklet seg som følger:

2000: 1.311
 2001: 1.275
 2002: 1.257
 2003: 1.221
 2004: 1.183
 2005: 1.165
 2006: 1.159
 2007: 1.148
 2008: 1.128
 2009: 1.133
 2010: 1.114
 2011: 1.103
 2012: 1.097
 2013: 1.075
 2014: 1.074
 2015: 1.058

Budsjett- og økonomiplanen er basert på folketall pr. 1. juli 2015. Da var det 1.040 innbyggere i Beiarn. Pr. 1. oktober er vi 1.025.

Barnehagebarn i Moldjord barnehage 2015/16		
Født år	Moldjord	Tollå
2010	4	1
2011	3	6
2012	2	2
2013	4	5
2014	2	2
2015	1	
Tilsammen	16	16

På skolene fordeler de 91 elevene seg slik skoleåret 2015/2016

Klassetrinn:	Trones	Moldjord
1.	7	3
2	3	7
3	5	3
4	0	4
5	5	7
6	5	5
7	2	5
8	11	
9	8	
10	11	

Som vedlegg til plandokumentet følger en statistikksamling. Spesielt befolkningsutviklingstall og utviklingen i alderssammensetningen oppleves viktig. De gir uttrykk for hvordan behovet for ulike tjenester vil utvikle seg. SSB sine prognoser bør legge klare føringer for prioriteringene. Vi viser også til data sammensatt av departementet på www.frieinntekter.no. Her kan man lett finne frem Beiarn og finner interessant informasjon om blant annet fremtidig behovsutvikling. Med påregnelig synkende folketall må det i hele organisasjonen og kommunen jobbes med en forståelse for konsekvensen av dette.

Samlet vurdering av investeringene:

Den viktigste investeringen som er vedtatt fra tidligere, men ennå ikke gjennomført vurderes å være bygging av selveide omsorgsboliger med tilgang til heldøgns pleie. Den største enkeltinvesteringen som tilrås i 2015 og som videreføres i planperioden, er oppfølging av rehabiliteringsplan for de kommunale veiene. Det planlegges å bruke hhv 5,2 - 5,6 – 4,6 og 4,7 millioner fra 2015 og ut planperioden til dette.

For året 2016 ønsker vi også fokus på planbehovet. I denne sammenheng oppleves det svært viktig å få drøftet de langsiktige virkningene av å eie mye, gammelt og kostnadskrevende bygningsareal. Med nedgang i folketall trenger vi grundige diskusjoner om viktige grep. Rådmannen gjentar ønsket om å kunne planlegge for ett samlende bygg i bygda, der vi kan ha både barnehage, skole og kanskje også en hall av tilpasset størrelse. Vi mener det er god driftsøkonomi, samlende og lurt å lage ett nytt bygg heller enn å drifte fire og ønsker oss planmidler til dette.

Øvrige investeringer er kommentert i tiltaksoversikten. Av kapasitetshensyn, men også på grunn av regelendring, der finansiering og gjennomføring skal skje samme år, må vi nå være meget strenge og bare budsjettere med det vi faktisk klarer å gjennomføre kommende år.

Investeringer ut over planen bør en være svært forsiktig med og de tiltakene som skal gjennomføres må være godt planlagt slik av kommunen unngår tilleggsfinansiering det ikke er tatt høyde for.

Driftsmessige vurderinger:

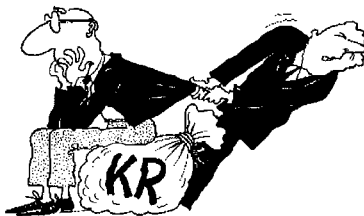
Gjennom budsjettregulering er drifta i 2015 økt med 400.000. Dette vitner om god økonomiforståelse og streng prioritering i alle ledd av administrasjonen. Rådmannen gir honnør til kommunalledere og stab for dette. De justeringer som er gjort er behovsrelatert og har i det vesentlige skjedd innenfor politikken og innenfor økonomikontoret.

I administrasjonens budsjettarbeid har et vært nødvendig å gjøre en rydding mellom ansvarsområder slik at myndigheten og ansvaret stemmer bedre overens. De erfaringene vi har skaffet med flyktingetjeneste og de vanskene vi har hatt innen rekruttering og personalsaker har vist nødvendigheten av en slik rydding. Det er viktig at alle avdelinger fortsetter å styre aktiviteten i forhold til de rammer kommunestyret gir i sitt vedtak.

Det er rådmannens vurdering at vi i 2015 har brukt det aller meste av vår lille administrative kapasitet på «det indre livet» i egen organisasjon. Vi har rigget oss for større utviklingsoppgaver, men må nå rigge om på økonomikontoret og avgjøre videre organisering og satsing på næring for å være klare til et meget tøft 2016. Dette gjør vi blant annet gjennom spennende nyansettelser på økonomikontoret. I 2016 er det et stort behov for å involvere hele organisasjonen mot slutføring av arbeidet med fremtidig kommunestruktur. Herunder skal vi gjøre kritiske vurderinger av hva som gagnar våre innbyggere best i et langt perspektiv og gjenoppta dialogen med innbyggerne. Kommunestyret ventes å fatte vedtak juni 2016.

I rådmannens budsjettforslag tilrås flere økte gebyrer, men for politikken vil nok tilrådd opprettholdelse av eiendomsskatt med en sats på 4 promille bli en viktig del av debatten sammen med forslaget om å innføre foreldrebetaling i barnehagen. Rådmannen minner om at vi må være forberedt på vedvarende lavere inntekter fra staten. Særlig som konsekvens av kommunestrukturarbeidet og den avklarte omleggingen av inntektssystemet med virkning fra 2017. Når vi så ikke kan påregne stigning i de samlede kraftinntektene er vi særs heldige som har mulighet til å bruke av finansgevinst etter spesielt salget av Sjøfossen-aksjene. Men denne gir ikke sikre ekstra inntekter hvert år og vi har ingen opparbeidet buffer til å møte dårlige år ennå. Det er altfor risikofylt å lene seg til denne løsningen hvert år fremover. Omstilling må skje og vi har det travelt. Spesielt med skolestrukturen.

Det er ytterst beklagelig at økonomiplanen ikke balanserer når rådmannen leverer dette materialet over til politikken. Vi har behov for et økonomiplanvedtak som bidrar til varig redusert drift gjennom realistiske tiltak og som gir klare signaler om de store veivalgene.

Forutsetningene i forslaget til balansert budsjett og økonomiplan

- Statsinntektene

De viktigste inntektene får også Beiarn kommune fra staten, gjennom inntektssystemet for kommuner. Rammetilskudd og inntektsutjevning er beregnet etter regjeringens forslag til St.prp 1 (2015-2016) og ved hjelp av de modeller KS benytter.

Det faktiske rammetilskuddet for angjeldende budsjettår vil avhenge av folketall og alderssammensetning mv pr. hhv 1. juli og 1. januar, samt statsbudsjett for budsjettåret med tilhørende oppgaver og satsinger. Inntektsutjevningen er en funksjon av skatteanslaget.

Vi har benyttet KS sitt anslag på skatt og siste kjente folketall 1.040 (pr. 1. juli -14). Kommunens inntekt på skatt og inntektsutjevning vil avhenge av faktisk skatteinngang i kommunen og i landet som helhet, samt fordelingen mellom stat, fylke og kommune. Det kommunale skattøret er holdt konstant i planperioden.

- Skatt og rammetilskudd

Med KS sin modell, forutsetningene nevnt over og administrasjonens skjønn, er rammetilskuddet i 2015 satt til kr. 47.213.000 inkl. inntektsutjevningen. Skatteanslaget på formue og inntekt er satt til kr. 22.375.000.

- Naturressursskatten er budsjettert til kr. 6.500.000. Slått sammen med skatt på formue og inntekt, blir samlet skatteanslag som inngår i utjevningsordningen og inntektssystemet på kr. 28.875.000 og står slik i hele planperioden.

- Investeringskompensasjon for tidligere investeringer på skolen, for omsorgsboliger og for investeringer i kirken er innbakt i planen og utgjør 736.000 i 2016.

- Skjønntilskuddet har vi satt fast i planperioden. Dette er opplyst i kommuneøkonomiproposisjonen og på kr. 600.000 årlig noe som i sin helhet er knyttet til korrigeringer for tap på tidligere omlegginger av inntektssystemet.

- Det er søkt om, og lagt inn som tiltak i budsjettet, at kommunen vil klare å oppnå årlig søknadsbaserte skjønnsinntekter på kr. 500.000 til drift.

Dette må anses som dristig i plansammenheng. For å oppnå netto effekt må kommunens eventuelle egenandeler dekkes innenfor den ordinære drifta.

- For alle faste stillinger er faktisk lønn etter 2015-oppjøret lagt inn. Det er videre lagt inn en lønnsøkning på 2,0 % for alle faste stillingshjemler i 2016, i tråd med signaler i statsbudsjettet for inneværende år. Lønnsmassen baserer seg på budsjett for 2016.
- Kommunens samarbeidspartnere på pensjon er Statens Pensjonskasse (ped.personale) og KLP (øvrige ansatte). For begge ordningene betaler arbeidstakerne 2 % av pensjonskostnaden, mens arbeidsgiver har finansieringsansvar for resten.

For STP er den kommunale premiesatsen på 11,5 %, som er 0,4 % lavere enn i 2015. Satsen er videreført i hele planperioden. For KLP vil den kommunale nettoandelen av pensjonsgrunnlaget bli på 15,8 % i 2016. Denne er videreført i planperioden. Sum pensjonskostnader for Beiarn kommune blir ca kr.10.348.300 i 2016, men den likviditetsmessige virkningen blir større grunnet de regnskapsmessige reglene som kommunestyret er orientert om tidligere.

- Det er ikke lagt inn noen generell økning på kontoer for vare- og tjenestekjøp. Kjente tall fra interkommunale ordninger lagt inn etter opplysninger fra disse og det er korrigert i konsekvensjusteringene på tydelig underbudsjetterte enkeltposter.
- Gebyrregulativet er justert iht. signaler gitt i statsbudsjettet og fra lokalpolitikken. Regulativet er en del av budsjettvedtaket og skal tas konkret stilling til av kommunestyret i forbindelse med behandlingen i desember. Det er slikt sett ikke en budsjettforutsetning, men er politisk valgbart tiltak
- Nettogevinst ved salg av konsesjonskraft er nedjustert til kr. 3.500.000 i tråd med markedssignaler og med de posisjoner som allerede er tatt i markedet. Nettogevinsten inngår i sin helhet i driften og konsesjonskraftfondet er så lite at vi må budsjettere svært forsiktig.
- Eiendomsskatt inngår ikke i inntektssystemet til kommunene og blir derved ikke utjevnet. Kommunen har viktige inntekter fra spesielt kraftverkene (verker og bruk), og har innført eiendomsskatt for hele kommunen fra 2011. Generell eiendomsskatt (hus og hytter) er forutsatt å gi en netto inntekt på kr. 1.900.000 i 2016.

Eiendomsskatt på verker og bruk budsjetteres til kr. 13.900.000. Dette iht. vår tolkning av informasjon fra Sentralskattekontoret for skattesaker og anslått skattemessig grunnlag på kjente og påbegynte nye utbygginger.

- Det er ikke gjort endringer i rente på gamle lån. Renter på nye lån er en funksjon av de investeringene som prioriteres og finansieres iht tiltakslista for investeringer. Rente på nye lån er satt til 3 % og beholdes i planperioden.

- Renter av bankinnskudd er basert på erfaring fra tidligere år, nivå og utvikling i 2015, samt forventet avkastning av til enhver tids inntående. Gevinst av finansielle instrumenter er satt til 10,0 mill. Avkastningen er basert på forventninger til markedsmessig utvikling og plasseringenes faktiske størrelse ved inngangen av året.
- Generell bruk av avkastning fra næringsfondet til driftsformål er satt til et nivå på kr. 1.340.000.